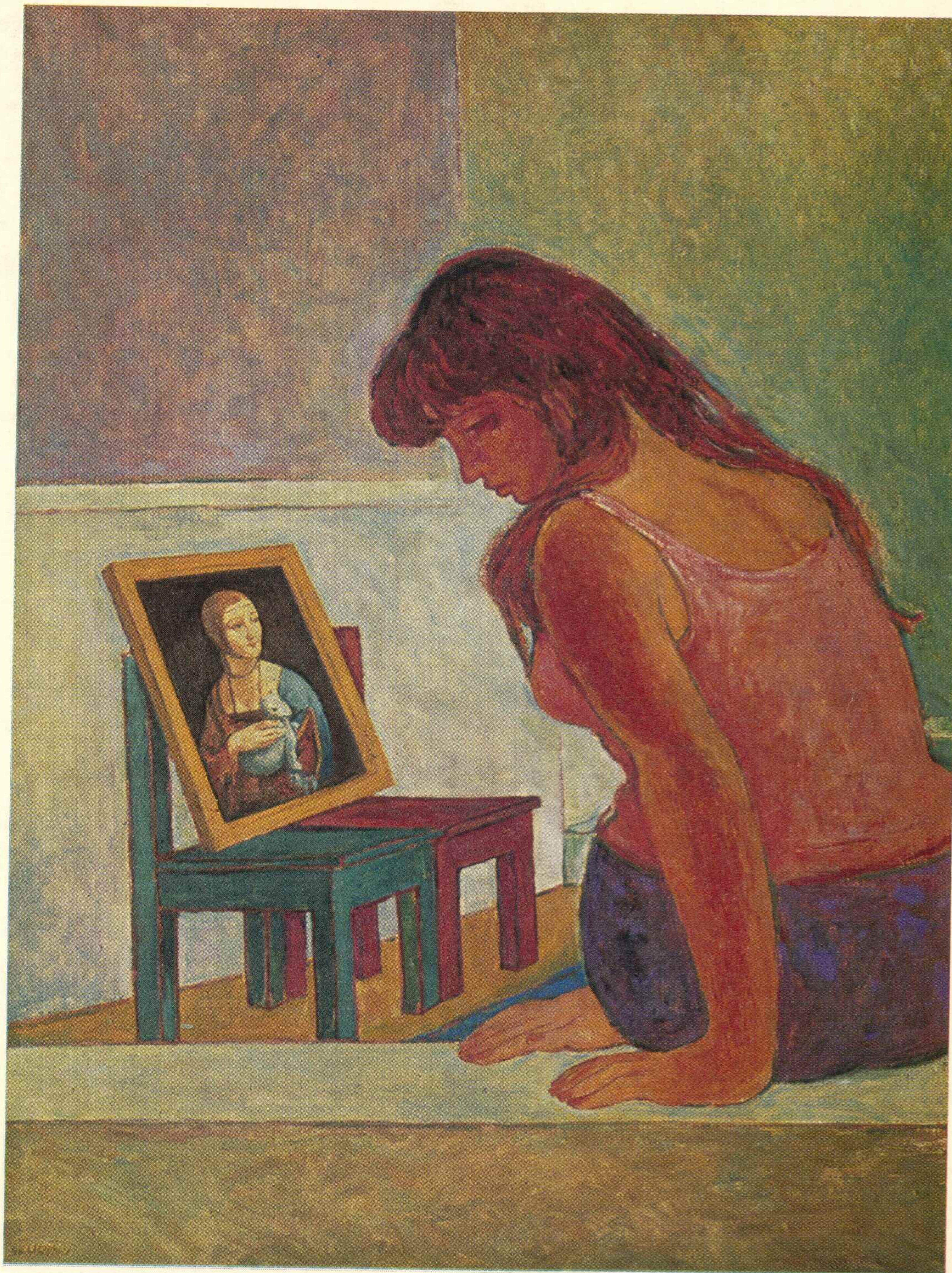

Hieronim Skurpski

20/80

WARSZAWA-ZACHĘTA

1980

MINISTERSTWO KULTURY I SZTUKI
ZWIĄZEK POLSKICH ARTYSTÓW PLASTYKÓW
CENTRALNE BIURO WYSTAW ARTYSTYCZNYCH

Hieronim Skurpski

**malarstwo i rysunki
z lat 1939-1979**

1980

Warszawa, Zachęta, pl. Małachowskiego 3

20180

Centralne Biuro Wystaw Artystycznych
składa serdeczne podziękowanie
Wydziałowi Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie
za dofinansowanie druku plakatu wystawy.

Mój związek z twórczością Hieronima Skurpskiego polega na wieloletniej jej obserwacji. Dochodzi tu jeszcze coś więcej: wiele punktów stykowych w rozumieniu sensu sztuki i charakteru dróg rozwojowych dwudziestowiecznej sztuki polskiej, podziw dla jego wytrwałości w pracy artystycznej i jednocześnie kilkudziesięcioletniej pracy muzeologicznej, społecznej i organizatorskiej. Szczególnie zaś zabarwienie nadaje temu wszystkiemu interesujący dorobek artysty z czasów okupacji niemieckiej, właściwie w ogóle nie znany. Wzbogaca on znacznie obraz twórczości polskiej pod hitlerowską okupacją, a mnie osobiście daje szansę kolejnej konfrontacji przeżywania tamtego czasu przez kogoś czynnego twórczo i społecznie, z moim własnym, wczesnomłodzieńczym odkrywaniem świata, dokonującym się w tym właśnie okresie i niemal w tych samych stronach czy warunkach społecznych. Zresztą do perspektywy osobistej będę musiał odwołać się parokrotnie. Trudno tego uniknąć, skoro artysta ze swego wyboru osiadł w rodzinnych stronach na Warmii i Mazurach, których piękno przeżywam szczególnie silnie i których klimat obecny jest w wielu jego pracach, a nasza znajomość sięga czasów, gdy czyniłem dopiero pierwsze kroki ku poznaniu sztuki współczesnej. Głębszy, artystyczny powód owej perspektywy osobistej wynika z moich zadawnionych zainteresowań i fascynacji sztuką rysunku, a w tym właśnie zakresie w dorobku twórczym Hieronima Skurpskiego, od samych początków aż po lata ostatnie, wciąż spotykamy całe zespoły urzekające trafnością kreski, delikatnością kształtowania plastycznego i odczuciem precyzji oraz koncentracji na obserwowanym przez artystę świecie, przywodzące niekiedy na myśl Dürerowski sposób odczuwania świata. Dorobek rysunkowy artysty jest wprost ogromny – obejmuje wiele dziesiątków grubych szkicowników i trudną do zliczenia ilość rysunków luźnych – wszystkie powstały w ciągu długich lat aktywności artystycznej malarza. I choć on sam o wielu z nich twierdzi, że powstawały tylko jako nieustający trening, pozwalający na utrzymanie sprawności artystycznej w okresach, gdy prawie wszystkie jego siły wiązały inne formy działalności, widoczne jest wyraźnie, i sam artysta temu nie zaprzecza, że istotny i właściwy powód tkwił w racjach twórczych, w zainteresowaniu rysunkiem, jako specyficzną dyscypliną plastyki o własnym zakresie środków wyrazu i że ta właśnie dziedzina bywała w różnych okresach bliskim i bezpośrednim wyrazem jego zainteresowań i ambicji artystycznych.

Hieronim Skurpski niekiedy mówi o sobie, że należy do pokolenia tragicznego, którego udziałem w młodości była wojna i okupacja rwąca ciągłość artystycznego kształcenia, a potem po wojnie, konieczność natychmiastowej, wyężonej pracy w różnych zakresach działalności społecznej, z wykorzystaniem zdobytego dotychczas bagażu wiedzy. Jej pogłębianie było już wtedy sprawą wielkiego wysiłku osobistego dokonywanego często w samotności i przy trudnej dziś do uświadomienia sobie skąpości źródeł pomocniczych. A mimo to, gdybyśmy prześledzili drogę artystyczną Hieronima Skurpskiego, moglibyśmy wręcz nie zauważyć tych wszystkich okoliczności, o których mówi sam artysta sięgając dziś do swych wspomnień.

Zacznijmy jeszcze od okresu przedwojennego. Dla Skurpskiego nie był atrakcyjny panujący wówczas koloryzm; poszukiwał raczej syntezy różnych elementów budowy obrazu i jako do źródła inspiracji sięgał przede wszystkim do Cézanne'a, a nie do ubóstwianego przez kapistów Bonnard'a. Lecz był to Cézanne z marnych ówczesnych reprodukcji, pozostawiający szerokie pole dla własnych interpretacji założeń malarskich tego artysty i skłaniający do samodzielnego konstruowania syntezy obrazowej w oparciu o wydedukowane z jego myślenia inspiracje. Te inspiracje Cézanne'owskie stanowią ważny moment ujawniający się w różnych okresach twórczości Hieronima Skurpskiego.

Czasy okupacji, które artysta przeżył pod Nałęczowem, tworzą specjalny, odrębny rozdział jego twórczości. Wynika to przede wszystkim z wewnętrznego charakteru jego sztuki, a mniej i pośrednio – z uwarunkowań zewnętrznych. Zamknięty w kameralnej atmosferze pozornego spokoju wiejskiego ustronia, notował świat sobie najbliższy, jakby elementarny w swej ludzkiej prostocie. Najczęściej pojawiają się tu wiejscy chłopcy próbujący swych sił w dziecięcych zmaganiach, zwierzęta wypełniające wiejską zagrodę, wnętrza izby w której spełnia się cała prostota egzystencji, wreszcie – często powracające jako motyw – świetne portrety żony, emanujące wewnętrzną prostotą, ciepłem i różnorodnością stanów emocjonalnych.

Na równi z tematyką i ogólnym charakterem prac z okresu okupacji zdecydowanym ich wyróżnikiem, scalającym je wewnętrznym, a różniącym od prac późniejszych, jest zakres stosowanych środków technicznych i procedur warsztatowych. Ich drastyczna niekiedy ograniczoność jest zrozumiała dla każdego, kto choć pobieżnie zna realia życia w tym czasie.

Najczęściej występuje tu rysunek ołówkiem, ale ostrym, jakby metalicznym, a jednak roztartym dla uzyskania miękkiej srebrzystości szarawych tonów o różnej gradacji i bogactwie światłocienia. Najczęściej zresztą wszystkie są w swym ogólnym efekcie jakby srebrzysto-światliste, nasuwając skojarzenia z dawnymi rysunkami srebrnym grafitem, a trochę może z atmosferą niektórych rysunków czy grafik Norwida. Niekiedy, jak na przykład w „Portrecie żony” zdecydował się na ostre kontrastowanie światła i cienia, bieli i czerni. Skurpski tworzył wtedy również drobne, urzekające grafiki – najczęściej odciskane tyżką, akwaforty o tematyce bliskiej znacznie liczniejszym wówczas jego rysunkom. Niekiedy sięgał również do akwareli – dążył wówczas do wąskiej raczej i sciszony gamy kolorystycznej o chłodnym, zazwyczaj niebieskawym kolorystyce ogólnym. Znamienne, że unikał jak gdyby z założenia i świadomie wszystkich sensualnych uroków koloru, jakie technika ta, mimo swej skromności, przecież umożliwia. Może na przyczynę wynikające z oczywistego faktu, że sztuka odbija swój czas – a był to przecież czas tak bardzo szczególny – nałożyły się tu również pewne wnioski z wcześniejszych „pośrednich” Cézanne’owskich lekcji?

Po wojnie przez kilka dziesięcioleci twórczość własna Hieronima Skurpskiego zeszła w dużym stopniu na pozycje twórczości „popołudniowej”. Utrzymanie ciągłości działania i aktywności zawdzięczał on w dużym stopniu podzielności swej uwagi, która sprawiała, że gdy po południu, po godzinach pracy muzealnej, wchodził do swej pracowni, zapominał o wszystkim i ciągnął wątek swych własnych borykań się z problemami formy, zasad kształtowania malarskiego obrazu, a przede wszystkim pytań generalnych – o ogólny cel i charakter twórczości plastycznej, atakowanej ze wszystkich stron różnego rodzaju bodźcami nowatorskich tendencji. Chłonny i jednocześnie krytyczny obserwator prądów współczesnych, skoncentrował się Skurpski na własnej przez siebie wypracowanej formule realizmu, niekoniecznie i niezupełnie chyba zgodnej z ówczesną formułą oficjalną. Był to realizm zakładający świadomość środków wyrazowych współczesnej plastyki, a w naczelną swą ideę będący przede wszystkim realizacją owej formuły syntezy sięgającej jeszcze wczesnego okresu działalności artysty. Jeśli chodzi o samą świadomość współczesnej plastyki, w swych poszukiwaniach odniesień i doświadczeń Hieronim Skurpski zwrócił się ku Francji, która odgrywała wówczas dominującą rolę

w postępowo zorientowanych środowiskach kulturalnych Europy. Nie była to jednak, jak już wspominałem, Francja kapistów. Obiektem inspiracji i dialogu stali się przede wszystkim tacy malarze jak Picasso, Léger, czy inni, dążący do organicznego łączenia schedy doświadczeń minionego już dawno kubizmu, wciąż jednak aktualnego w zakresie konstrukcji formy, z poszukiwaniami w zakresie działania czystym kolorem, przede wszystkim jednak dążących do pełnej, całościowej budowy obrazu, do syntezy nie tylko elementów plastycznych, lecz także znaczeń. W refleksjach Skurpskiego o sytuacji sztuki polskiej dużą rolę odgrywają te dwie odmienne wizje Francji, jej kultury malarskiej: kapistowska, którą odrzuca i ta druga właśnie, w której widzi nie wykorzystywane u nas w pełni bogactwo doświadczeń w zakresie języka i myślenia plastycznego.

Artysta stale, dużo rysował. Ale właściwy rozwój malarstwa Skurpskiego nastąpił jak gdyby dopiero w kilkanaście lat po wojnie, w późniejszych latach pięćdziesiątych. To co najciekawsze z lat poprzedzających, to chyba właśnie rysunki. Mistrzostwo warsztatowe, wycucie kreski, operowanie tonami, lawowaniem oraz sangwiną i zarazem precyzja obserwacji otaczającego świata sprawiły, że do dziś pozostały one wartościowym dorobkiem, a wtedy nie wchodziły w różnorodny charakter sytuacje konfliktowe. Oczywiście pozostawały one w ścisłym związku z jego ówczesnym malarstwem, niezbyt zresztą ilościowo licznym, ale przesunięcie akcentu twórczego nastąpiło nieco później.

W tym to właśnie nieco późniejszym okresie, Hieronim Skurpski zaczyna w swym malarstwie z pełną swobodą korzystać ze zdobytych doświadczeń, ze swej poszerzonej świadomości osiągnąć współczesnego malarstwa, przede wszystkim francuskiego. Następuje jak gdyby przełamanie dominacji psychicznej, nie tyle może realizmu, co swoistej „rzeczowości”, jak ją można było rozumieć w kategoriach sztuki niemieckiego kręgu kulturowego z Dürerem włącznie i powrót do wcześniejszych fascynacji Cézanne’owskich. Tylko, że tym razem jest to już pełne otwarcie się na świat sztuki współczesnej z całym jej bogactwem. Artysta jest chłonny na wszystko, choć nie wszystko przyjmuje jako czynnik wzbogacający własną twórczość.

Równolegle z procesem rozwoju własnego malarstwa i jego bogacenia formalnego, narasta w malarzu krytyczny dialog z wieloma pojawiającymi się wówczas tendencjami. Rezultatem tego krytycznego dialogu są częste u Skurpskiego ironiczne

pastisze – przyjęcie jakiejś konwencji i jednocześnie poddanie jej krytycznej, pełnej czasem staropolskiej swady, humorystycznej weryfikacji. Działania tego rodzaju, na pewien czas odsunięte raczej na dalszy plan przez rozmiłowanie się w kolorze, będą w różnych formach szczególnie często ujawniać się w latach ostatnich.

Powracając do omawianego okresu zauważyć można pewną prawidłowość, która wprawdzie w tym czasie jest bodaj najsilniej uchwytana, ale w gruncie rzeczy dotyczy większości dorobku artystycznego Hieronima Skurpskiego. Artysta, chętnie i często maluje wielopostaciowe, spore kompozycje, a jednak prace, które – przy założeniu subiektywizmu odbioru – działają chyba jednak najsilniej, to te, w których wizerunek konkretnego, pojedynczego człowieka gra główną rolę.

Odnosi się niekiedy wrażenie, jak gdyby zainteresowanie jednostką ludzką, jej indywidualnością, było tym, co najbardziej odpowiada temperamentowi artystycznemu Skurpskiego, a uderzające potwierdzenie tego wrażenia odnaleźć można przeglądając teki jego rysunków. Stąd chyba właśnie przez cały okres wieloletniej działalności tego artysty odnajdujemy w niej tyle interesujących malarsko i psychologicznie a tak bardzo ludzkich wizerunków, jakimi są portrety bliskich mu osób, stąd często – zwłaszcza ostatnio – pojawia się tu wizerunek człowieka uwikłanego w jakieś rekwizyty, jakby niewolnego w swej ludzkiej wolności, lub dobrowolnie z niej rezygnującego prowokując ironiczny sarkazm malarza.

To skoncentrowanie się na człowieku, jego niepowtarzalnej osobowej wartości, choć rzadko pięknie zewnętrznym – decyduje o atmosferze głębokiego skupienia, malarskiego i emocjonalnego, jakie odnajdujemy w wielu jego portretach. To samo można powiedzieć o wciąż, przez całe lata powracającym temacie macierzyństwa (Caritas) najczęstszym chyba wśród figuralnych kompozycji artysty, ale może właśnie dlatego, iż w gruncie rzeczy jest to portret matki.

Pewną specyfiką stylu i charakteru wyróżnia się bogaty i różnorodny okres w malarstwie Hieronima Skurpskiego, przypadający chyba głównie na koniec lat sześćdziesiątych. W szerokim stopniu ujawnia się wtedy dekoracyjny rozmach, różnorodność i bogactwo kompozycji obrazu, a przede wszystkim swoboda i rozmiłowanie się w działaniu żywego, intensywnego, czysto kładzionego koloru.

Rysunek, o którym już wspominałem, że nieodmiennie towarzyszył przez całe dziesięciolecia codzien-

nemu trudowi artysty, stanowi zasób tak bogaty, iż sam tworzyć mógłby świadectwo jego dorobku. W rysunku tym śledzić możemy równocześnie to samo zainteresowanie człowiekiem, które czytamy z jego malarstwa, w rysunku w formie najbardziej bezpośredniej, dochodzi do głosu wnikliwa obserwacja otaczającego artystę świata, a więc tym samym również najmocniej się tu czuje związek z Ziemią Warmińską, jej ludźmi, szczególne wyczulenie na specyficzne i niepowtarzalne piękno jej krajobrazu, obecność zabytków świadczących o własnej historii tej ziemi. W rysunkach też – zwłaszcza w ciągu ostatnich lat – silnie dochodzi do głosu wyczulenie estetyczne, subtelność i różnorodność stosowanych środków, w wielu z nich wyraźnie dostrzegalny sposób „kadrowania” motywu i komponowania całości, a przede wszystkim charakter spontanicznego zapisu tuszem przywodzą na myśl wyrafinowane tradycje rysunku w kręgu kulturowym Dalekiego Wschodu.

WOJCIECH SKRODZKI

My contact with Hieronim Skurpski's art lies in the fact that I have been observing it for many a year. Besides, both of us have similar opinions as regards understanding the sense of art and the character of development trends in 20-th century Polish art, and I admire his perseverance in his work as an artist, museologist, voluntary worker and organizer of several dozen years' standing. All this assumes a specific colouring thanks to the artist's interesting achievements from the period of the Nazi occupation that are unknown at all, actually. They greatly add to the picture of pre-war Polish art and give myself an opportunity further to confront the experience of someone who was active as an artist and voluntary worker at that time with my own experience of a young man discovering the world in the same period and in almost the same region or social conditions. In any case, I will have to refer to personal approach several times. It is difficult to avoid it, since the artist chose to settle in the Warmia and Mazury region the beauty of which I admire very much and the atmosphere of which is present in many of his works, and we got acquainted with each other when I made my first steps towards the knowledge of modern art. A deeper artistic reason of this personal approach results from my long-established interests in and fascination by the art of drawing, and the latter is that sphere of Hieronim Skurpski's achievements in which from the very beginning we have met whole groups striking with the rightness of line, with the delicacy of artistic shaping and, with the sense of precision and concentration on the world seen by the artist. Now and then they make the viewer think of Dürer's vision of the world.

The stock of the artist's drawings is simply huge. It embraces many dozens of thick sketch-blocks and countless loose drawings. All of them were created during the long years of the artist's activity as a painter. And although he says that many of them were drawn as an exercise making him able to keep up his artistic skills, when he was almost entirely involved in other forms of activity, it is evident, and the artist does not deny it himself, that the primary reason was his interest in drawing as a specific branch of art with its own means of expression and that this very branch directly manifested his artistic interests and ambitions.

Sometimes, Hieronim Skurpski says he belongs to a tragic generation which in its young days experienced war and occupation braking the continuity of

artistic training, and then after the war had to participate in strenuous work in various fields of voluntary activity using the knowledge gained before. Deepening this knowledge necessitated great individual efforts, often on one's own and with such a shortage of auxiliary sources that is difficult to realize now. Even so, if we thoroughly studied Hieronim Skurpski's career as an artist, we could as well overlook all these circumstances mentioned by the artist himself, when going back to those days.

Let us begin with the pre-war period. Colourism that prevailed at that time was not attractive for Skurpski; he looked rather for the synthesis of various structural elements of a picture and used Cézanne as the primary source of inspiration instead of Bonnard so much admired by the Kapists. But it was Cézanne known from poor reproductions leaving much room for one's own interpretation of his artistic assumptions and making one independently construct the synthesis of a picture on the basis of the inspirations deduced from Cézanne's way of thinking. Those Cézanne's inspirations are an important element manifesting itself in various periods of Hieronim Skurpski's art.

The Nazi occupation, spent by the artist near Nałęczów, is a separate chapter in his art. This results first of all from the inner character of his art, and less and indirectly from the exterior. In the close-circle atmosphere of the apparent calmness of a remote village he recorded the world that was close to him and that was elementary in its human simplicity. The most frequent subject are country-boys fighting with each other, cows in the farm, the interior of the house with the simplicity of the inmate's existence and finally – a recurring motif – excellent portraits of the artist's wife that emit inner simplicity, warmth and a variety of emotions.

Like the theme and general character of works from the period of the occupation another most characteristic feature of them are the applied technical means and processes that make them unite internally and differ from later works. Their sometimes drastically limited character is understandable to everybody who at least roughly knows the realities of life at that time. Most frequent are drawings in pencil, but it is sharp-pointed apparently metallic a pencil, yet rubbed to obtain the soft silvery lustre of grayish tones of different gradations and rich in chiaroscuro. Generally speaking, they seem to be silver-bright and make one think of those old drawings in silver graphite and perhaps a little of the

atmosphere of some drawings or engravings by Norwid. Sometimes, for example in „Portret zony” (A Portrait of My Wife), he used sharp contrasts of light and shade and white and black. At that time Skurpski also made etchings using a spoon. The theme of those charming small pictures was similar to that of his far more numerous drawings. Now and then he also used water-colours, but aimed at rather a narrow and softened range of colours of coldish usually bluish general colouring. It was symptomatic that he apparently consciously avoided all the sensual charms of colour this technique offers despite its modesty. Maybe, the reasons resulting from the obvious fact that art reflects its times – after all it was so specific a period – combined with certain conclusions from earlier “indirect” Cézanne lessons?

After the war, Hieronim Skurpski's art turned into an “afternoon” art to a great extent. Yet he was still very active largely thanks to the divisibility of his attention: when in the afternoon, upon coming back from the museum where he worked, he entered his studio, he forgot everything and continued his struggles with problems of the form and principles of shaping the picture and first of all with general questions concerning the aim and character of art attacked by innovatory trends from every direction. As a receptive and at the same time critical observer of modern trends Skurpski concentrated on his own formula of realism, perhaps not necessarily and not completely consistent with the official formula in those days. It was a kind of realism assuming conscious use of the means of expression characteristic for modern art, but its main idea was primarily based on the realization of the synthesis formula from the early period of the artist's activity. As regards the very consciousness of modern art, in his search for references and experience Hieronim Skurpski directed his attention to France which played a leading role in progressive European cultural circles. However, it was not France of Kapists, as I have already mentioned. The object of inspiration and dialogue were first of all such painters as Picasso, Léger and others aiming at an organic combination of the heritage of cubism, that was a thing of the past, although its form construction was still in, with search in the field of pure colour, yet first of all aiming at complete comprehensive construction of the picture, at synthesis not only of art elements, but also of meanings. A great role in Skurpski's reflections on the situation of Polish art is played by these two

different visions of France, i.e. of her culture of painting: that of the Kapists which he rejects and the other one in which he sees an abundance of experience, not completely made use of in Poland, in the field of the art language and thinking.

The artist drew much and continuously. But the virtual development of Skurpski's painting apparently took place a dozen or so years after the war during the late 1950s. I think the most interesting thing from the previous years were just drawings. Technical mastery, feeling of line and use of tones, washing and sanguine and at the same time precise observation of the surrounding world resulted in the fact that his drawings are a valuable achievement today, and at that time they did not conflict with anything. Of course, they were closely related to his paintings of that time, though not very numerous, but the shift of his artistic emphasis took place somewhat later.

In that somewhat later period Hieronim Skurpski began freely to use in his painting the experience he gained and his expanded consciousness of the achievements of modern painting, first of all of French painting. An apparent overthrow took place of the psychic domination perhaps not so much of realism as of a specific “objectivity” as it could be understood in terms of German art, Dürer inclusive, and then return to the earlier Cézanne fascinations. Only it was already full opening to the world of modern art with all its abundance this time. The artist was receptive to everything, although he did not accept everything as a factor adding to his own art. With the development process of his own painting and with its formal enrichment the painter entered into critical dialogue with many trends emerging at that time. A result of this critical dialogue were, frequent in Skurpski, ironical pastiches – he took over a convention and at the same time put it to critical humorous verification, sometimes full of old-Polish gusto. This kind of action, receded into the background for a certain time due the artist's fondness for colour, reappeared in various forms later and was particularly frequent recently.

Coming back to the period under discussion, one can notice a certain regularity which is perhaps most distinct in this period, but as a matter of fact it can be seen in most works of art by Hieronim Skurpski. The artist willingly and frequently paints pretty big compositions of many figures, but his works of the greatest impact, taking into account subjectivity of perception, are those with a single human shape

playing the main role. Sometimes one can have the impression that Skurpski's interest in an individual and in his personality is what corresponds to his temperament as an artist best, and a striking confirmation of this impression can be found in the case of his drawings. Perhaps that is why in the whole period of his many years' activity we could find so many and so human images – portraits of his relatives and close friends – that are interesting from both painter's and psychological viewpoints; that is why, in particular recently, frequent was the image of a man entangled in some properties who seems to be enslaved in his freedom or voluntarily gives it up thus provoking the painter's ironical sarcasm.

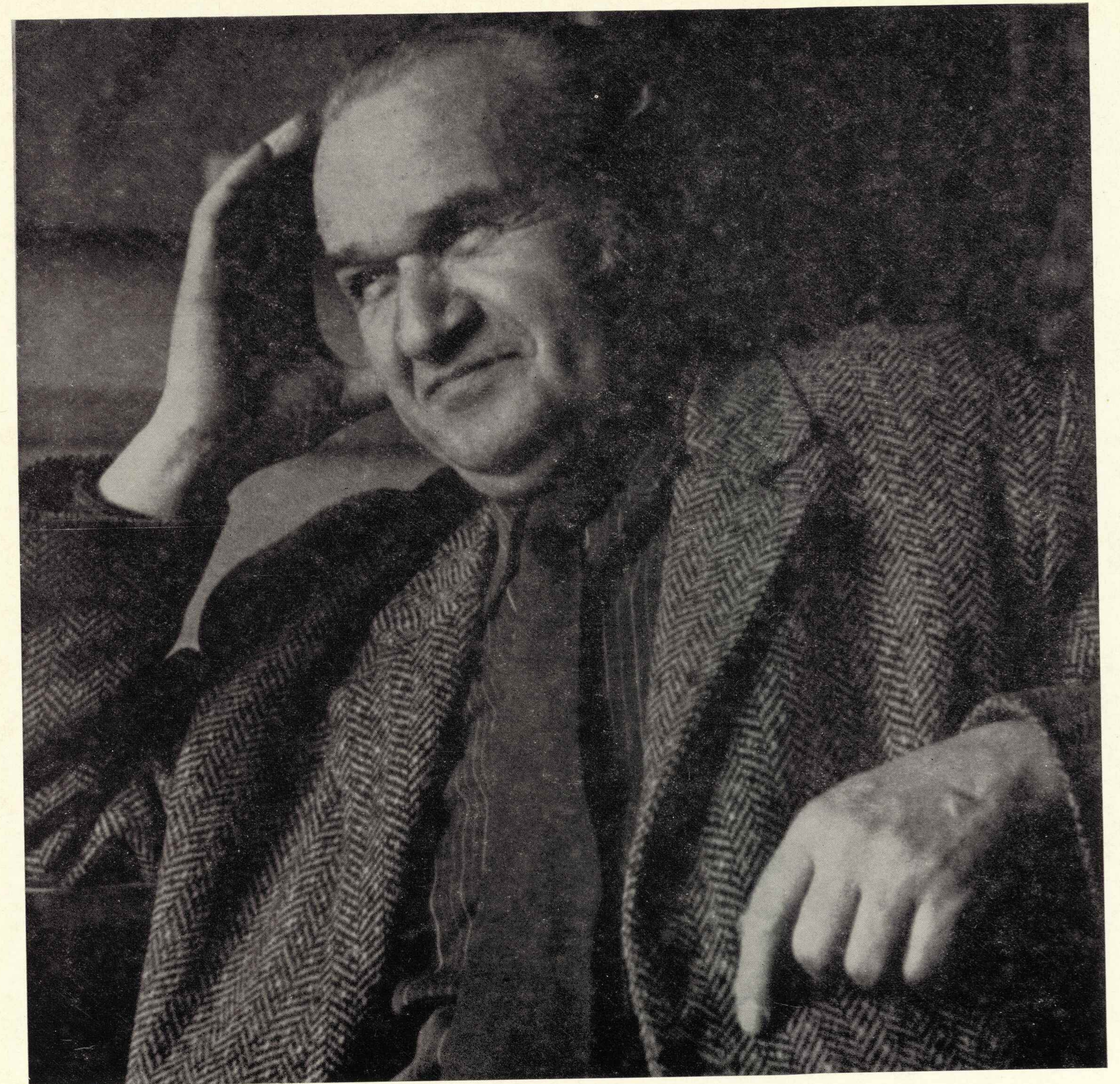
This concentration on man, on his unique personal value and, though rarely, on the beauty of his exterior, determines the atmosphere of deep concentration, both painter's and emotional, that can be found in many of his portraits. This is also true of the theme Maternity recurring for years. It is perhaps the most frequent theme among the artist's figurative compositions maybe due to the fact that as a matter of fact it is a portrait of mother.

Specific in style and character is the rich and varied period in Hieronim Skurpski's painting, perhaps mainly falling on the late 1960s. At that time he showed the decorative force, diversity and wealth of the picture, and first of all freedom in and fondness for the use of a vivid, intense and pure colour.

As I have already mentioned drawings have accompanied the artist's hard work every day for decades and their sole wealth could testify to his achievements. In his drawings we can observe the same interest in man as in his painting, but in his drawings in the most direct form finds expression penetrating observation of the world surrounding the artist. Therefore, they also reflect in the best way his relationship with the Warmia and Mazury region and with its people as well as his particular sensitivity to the specific and unique beauty of its landscape and to the presence of monuments testifying to the history of its own. Also his drawing, especially those of the past few years, manifest his aesthetic sensitivity as well as the subtlety and variety of applied means and in many of them the way of "framing" the motif, and that of composing the picture in general and first of all the character of spontaneous recording in ink suggest the refined traditions of drawings from the cultural circle of the Far East.

Translated by Marek Cegiela

WOJCIECH SKRODZKI

HIERONIM SKURPSKI

ul. Warmińska 13c m. 6. 10-544 Olsztyn

Urodzony 17 X 1914 r. w Skurpiach k/Działdowa; malarz, grafik, rysownik i ilustrator; badacz sztuki ludowej regionu Warmii i Mazur – autor cennych prac naukowych i popularyzatorskich z tego zakresu; czynny na polu ochrony zabytków; popularyzator plastyki współczesnej; założyciel i wieloletni dyrektor Muzeum Mazurskiego w Olsztynie a następnie kierownik Biura Wystaw Artystycznych w tym mieście; inspirator i współorganizator wielu inicjatyw kulturalnych i społecznych, m. in. współzałożyciel i wieloletni prezes Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego „Pojezierze”; radny kilku kadencji w tym przewodniczący Podkomisji Kultury WRN i organizator Wydziału Kultury i Oświaty WRN w Olsztynie (1945 r.); miał wiele wystaw indywidualnych, brał udział w wystawach zbiorowych w kraju i za granicą.

1930–1936 Uczęszcza do Państwowej Szkoły Sztuk Zdobniczych i Przemysłu Artystycznego w Krakowie, gdzie kształcił się pod kierunkiem Jana Bukowskiego. W czasie przerw wakacyjnych gromadzi materiały związane z wytworami sztuki ludowej z okolic Działdowa z zakresu budownictwa, tkactwa, stroju i sprzętarstwa. Notuje legendy i baśnie. Publikuje niektóre z nich w „Kalendarzu dla Mazurów” redagowanym przez E. Sukertową-Biedrawinę. Ilustruje własne i inne publikacje scenami o motywach zaczerpniętych z legend mazurskich. Wykonuje malowidła ścienne w kościele w Burkacie z których honorarium umożliwiło mu studia krakowskie.

1933 Debiutuje dwoma rysunkami na zbiorowej wystawie grupy „Szukalszczyków” w Zakopanem.

1937–1939 Kontynuuje studia plastyczne w ASP w Warszawie pod kierunkiem prof. M. Kotarbińskiego.

1939–1944 Lata wojny i okupacji spędza we wsi Paulinów k/Natęczowa. Poślubia córkę działaczki ludowej Wacławę Gruntkowską. Ukrywając się przed okupantem, mimo niezwykle trudnych warunków bytowych, wiele rysuje. Powstają wstrząsające cykle rysunków okupacyjnych „Humanizm wojny” i „Adoracje”.

1944 28 lipca zgłasza się (z Jerzym Burskim) do Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego w Lublinie. Zostaje pracownikiem resortu kultury i sztuki PKWN (1 X 1944 – 1 III 1945) jako referent Wydziału Plastyki kierowanego przez A. Rafałowskiego. W tym czasie (XI – XII 1944)

uczestniczy w pracach zabezpieczających i wstępnej konserwacji obrazów Jana Matejki „Grunwald” i „Kazanie Skargi” dokonywanej przez prof. A. Rybnikowę z Galerii Tretiakowskiej w Moskwie. Zostaje członkiem Komisji Rewizyjnej ZZPAP w Lublinie (z J. Zarubą i S. Szczyński). Ogłasza w dzienniku „Rzeczpospolita” artykuły dotyczące regionu mazursko-warmińskiego inicjując w ten sposób swoją wieloletnią współpracę z prasą krajową i regionalną na łamach której ogłosił ponad 80 artykułów, szkiców i recenzji na tematy polskości Ziemi Północnych, sztuki i muzealnictwa, ochrony zabytków, współczesnej plastyki i sztuki ludowej regionu Warmii i Mazur.

Bierze udział w wystawie prac malarskich i rysunków (24 autorów), Lublin Teatr (X).

Wystawa szkiców z wojny 1939–1944 „Polonia”, Lublin Katolicki Uniwersytet Lubelski (XII).

1945 30 marca przybywa do Olsztyna z pierwszą ekipą administracyjną pełnomocnika rządu RP jako delegat Ministerstwa Kultury i Sztuki. Zabezpiecza dobra kultury (muzea, biblioteki, archiwa) i organizuje życie kulturalne w województwie olsztyńskim w tym Wydział Kultury i Oświaty. 15 maja obejmuje kierownictwo Muzeum Mazurskiego na Zamku w Olsztynie jako kustosz a następnie dyrektor. Bierze udział w pracach organizacyjnych i redakcyjnych Instytutu Mazurskiego reaktywowanego 17 lipca na Zamku w Olsztynie i działającego do 1948 r. Zostaje wiceprezesem Rady Nadzorczej w powstałej 11 października Spółdzielni Wydawniczej „Zagon”. Od 1947 do 1949 r. jest członkiem jej zarządu. Prowadzi wykłady o sztuce dla słuchaczy Mazurskiego Uniwersytetu Ludowego w Rudziskach pod Pasymiem kierowanego przez Karola Małka. Bierze udział w Wystawie malarstwa, rzeźby i rysunków Okręgu Lubelskiego uzyskując wyróżnienie, Lublin (VI). 25 listopada otwiera przy współpracy C. Vetulani stałą ekspozycję muzealną na Zamku w Olsztynie inaugurując działalność Muzeum Mazurskiego.

1946 Jest redaktorem działu sztuki i kultury „Komunikatów Działu Informacji Naukowej Instytutu Mazurskiego” w Olsztynie wychodzących od lipca 1946 do lipca 1948 r. pod ogólną redakcją E. Sukertowej-Biedrawiny. Bierze udział w zbiorowej wystawie plastyki, Lublin (I). Organizuje wraz z J. Zielińską Wystawę plastyków olsztyńskich (z okazji imprezy masowej „Gody wiosenne”) jest jednym z jej uczestników, Olsztyn Teatr im. St. Jaracza (VI).

Uczestniczy w wystawach: Salon wiosenny, Warszawa Muzeum Narodowe (V–VI).

Wystawa akwarel, rysunków i gwaszy z okazji 480 rocznicy wyzwolenia Torunia, Toruń (IX).

1946–1947 Wystawa prac Okręgu Pomorskiego ZPAP, (jest uczestnikiem, autorem wstępu i opracowania katalogu), Olsztyn Muzeum Mazurskie (XII–I).

1947 W przewodniku „Muzeum Mazurskie w Olsztynie” opracowuje dział etnograficzny. Publikuje artykuł „Uwagi o byłych muzeach na obszarze województwa olsztyńskiego” w: Komunikaty Działu Informacji Naukowej Instytutu Mazurskiego w Olsztynie (Olsztyn 1947, nr 1/7). Poszerzona wersja tego artykułu ukazała się w: Kwartalnik Muzealny 1948 z. 1–4, s. 38–50. Bierze udział w wystawie prac plastyków Okręgu Pomorskiego ZPAP, Grudziądz Muzeum Miejskie (IV–V). Jest autorem wstępu, opracowania katalogu i uczestnikiem Wystawy malarstwa, rzeźby, grafiki i rysunku, Olsztyn Muzeum Mazurskie (XI–XII).

1948 Organizuje na Zamku w Olsztynie wystawę Sztuka ludowa Mazur i Warmii. W opracowanym z tej okazji katalogu zamieszcza szereg odkrywczych spostrzeżeń i ustaleń – będących wynikiem wieloletnich badań nad sztuką tego regionu. Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi (VI). Bierze udział w wystawie rysunków członków Oddziału Toruńskiego ZPAP, Toruń (III).

1949 Organizuje w Muzeum Mazurskim wystawę monograficzną „Józef Pankiewicz” jest autorem wstępu w katalogu.

1949–1950 Bierze udział w Dorocznej wystawie prac członków Okręgu Pomorskiego ZPAP, Bydgoszcz Pomorski Dom Sztuki (XII–I).

1950 Uzyskuje absolutorium na Wydziale Malarstwa ASP w Warszawie u prof. Aleksandra Rafałowskiego. Wystawa indywidualna, Olsztyn Muzeum Mazurskie (III–IV). Bierze udział w wystawie plastyków Olsztyna, Olsztyn Muzeum Mazurskie (III–IV). I Ogólnopolska wystawa plastyki, Warszawa Muzeum Narodowe (III–IV).

1951 Doroczna wystawa prac członków Okręgu Pomorskiego ZPAP, Bydgoszcz Pomorski Dom Sztuki (III–IV). Wystawa książki i ilustracji, Warszawa Zachęta (IX–X).

1951–1952 VII wystawa zimowa o charakterze ogólnopolskim, Radom TPSP (XII–I).

1952 Wystawa grafiki i rysunków (Okręgu Pomorskiego ZPAP), Bydgoszcz Pomorski Dom Sztuki (I–II).

1952–1953 VIII wystawa zimowa o charakterze ogólnopolskim, Radom Muzeum Miejskie (XII–I).

1953 Ogłasza 2 artykuły monograficzne: „Sztuka ludowa regionu Warmii i Mazur” w pracy zbiorowej z serii „Ziemia Staropolskie”, Poznań T. IV 1953, cz. II, s. 106–117 oraz 246–264; „Kafarstwo mazurskie” w: „Polska Sztuka Ludowa” R. IX 1953, nr 4, s. 223–245. VIII okręgowa wystawa plastyki – malarstwo, grafika, rysunek, Bydgoszcz CBWA

1953–1954 Wystawa olsztyńskiej plastyki ku czci II Zjazdu PZPR, Olsztyn (XII–I), Bydgoszcz (III). IX wystawa zimowa o charakterze ogólnopolskim – malarstwo, rzeźba, grafika, ceramika, Radom TPSP (XII–I).

1954 Wystawa rysunku i grafiki ZPAP Toruń–Bydgoszcz, Toruń CBWA (V–VI). IX okręgowa wystawa plastyki, Bydgoszcz CBWA (X). Wystawa grafiki polskiej 1944–1954, Wrocław Muzeum Śląskie (XII).

1954–1955 X jubileuszowa zimowa wystawa plastyki o charakterze ogólnopolskim, Radom TPSP (XII–I). Wystawa plastyki olsztyńskiej, Olsztyn Zamek Muzeum Mazurskie (XII–I).

1955 Zostaje członkiem Komisji Kultury WRN w Olsztynie. Odznaczony Medalem X-lecia Polski Ludowej. Wystawa indywidualna rysunku, grafiki i malarstwa, Toruń, Dom Plastyków. Wystawa indywidualna, Olsztyn Muzeum Mazurskie (V–VI). Wystawa X lat grafiki i rysunku Okręgu Bydgoskiego ZPAP, Toruń Muzeum Pomorskie (V–VI–VII). Plastyka pomorska 1945–1955, Bydgoszcz. Wystawa plastyki olsztyńskiej, Olsztyn Muzeum Mazurskie (XI). Wystawa współczesnej sztuki polskiej, Kijów, Mińsk.

1955–1956 XI wystawa zimowa plastyki o charakterze ogólnopolskim, Radom TPSP (XII–I). X wystawa Okręgu Bydgoskiego ZPAP, Bydgoszcz, Toruń.

1956 Od 1 czerwca jest doradcą artystycznym Oddziału PSP w Olsztynie do 31 czerwca 1959 r., następnie do 1968 r. członkiem Komisji Artystycznej.

- 28 XI zostaje wybrany prezesem Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego „Pojezierze”, którego działalnością kieruje do 1969 r.
W czasie pobytu w Zakopanem wyjeżdża na krótko do Czechosłowacji.
Wystawa indywidualna rysunku i akwareli w domu wczasowym w Zakopanem (VIII).
Krótki pobyt w Kretowinach k/Morąga.
Wystawa indywidualna rysunek, akwarela, Bydgoszcz Muzeum im. L. Wyczółkowskiego (XI–XII).
I ogólnopolska wystawa grafiki artystycznej i rysunku, Warszawa Zachęta (VI–VII).
Wystawa X lat plastyki olsztyńskiej, Olsztyn Muzeum Mazurskie (VI–VIII).
- 1956–1957 XI wystawa Okręgu Bydgoskiego ZPAP, Bydgoszcz (XII–I).
- 1957 Publikuje artykuł monograficzny o malarzu warmińskim A. Szarbachu w: Studia Pomorskie (pod ogólną redakcją M. Walickiego) T. I 1957, s. 382–397.
Opracowuje wstęp w katalogu „Pamiętkarstwo Warmii i Mazur”, Olsztyn.
Uzyskuje nagrodę PWRN w Olsztynie za działalność artystyczną w dziedzinie plastyki.
Wystawa indywidualna (z. Z. Hermanowicz), Olsztyn Muzeum Mazurskie (VIII); Szczytno PMRN (X–XI).
Wystawa malarstwa Oddziału ZPAP Olsztyn, Białostok Klub „Przyjaźń”.
- 1957–1958 XII wystawa Okręgu Bydgoskiego ZPAP, Bydgoszcz Pomorski Dom Sztuki (XII–I); Toruń Dwór Artusa (I); Olsztyn WDK (II).
- 1959 Publikuje artykuł „Kultura ludowa Mazur i Warmii” w pracy zbiorowej: „Z dziejów Warmii i Mazur” pod red. E. Martuszewskiego, Olsztyn 1958, s. 114–117.
Organizuje w Muzeum Mazurskim wystawę „Warmińska rzeźba ludowa” jest autorem wstępu w katalogu.
Organizuje w Muzeum Mazurskim wystawę „Feliks Maria Nowowiejski”, jest autorem wstępu w katalogu.
Zostaje wybrany radnym i przewodniczącym Komisji Kultury WRN w Olsztynie.
W sierpniu z powodu nadmiaru obowiązków społecznych rezygnuje z przewodniczenia Oddziałem ZPAP w Olsztynie.
Latem przebywa w Paulinowie k/Nalęczowa.
Wystawa Oddziału Olsztyńskiego ZPAP, Lidzbark Warmiński (VI–VIII).
Pejzaż Warmii i Mazur w twórczości artystów olsztyńskich, Olsztyn.
- Wystawa Oddziału Olsztyńskiego ZPAP, Olsztyn Zamek (X–XI).
- 1958–1959 Wystawa indywidualna, akwarele, rysunek, Wrocław Muzeum Śląskie (XII–I).
- 1958–1963 Jest współzałożycielem i członkiem Komitetu Redakcyjnego (sekretarz redakcji) Rocznika Olsztyńskiego.
- 1959 Organizuje w Muzeum Mazurskim wystawę Stanisława Dawskiego, jest autorem wstępu w katalogu.
Organizuje w Muzeum Mazurskim wystawę grafiki toruńskiej, jest autorem wstępu w katalogu.
Od 4 do 17 X podróżuje po ZSRR: Moskwa, Zagorsk, Leningrad, Pawłowsk i in.
Odnaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (VII).
Latem przebywa w Piaskach na Mierzei (w okolicy Fromborka).
Wystawa indywidualna, malarstwo, rysunek, Olsztyn Zamek (VII–VIII); Giżycko PDK (VIII–IX).
Plastyka olsztyńska, Warszawa Stołeczny Dom Kultury jest również autorem wstępu w katalogu (VI–VII).
- 1959–1960 Wystawa Olsztyńskiego Oddziału ZPAP, malarstwo, grafika, rysunek, tkanina, Olsztyn Zamek (XII–I).
XV ogólnopolska zimowa wystawa plastyki, Radom Muzeum Miejskie (XII–I).
- 1960 Wykonał projekty polichromii elewacji 2 kamienic na Starym Mieście w Olsztynie.
Organizuje (z prof. S. Lorentzem) wystawę „Grunwald w sztuce”, Olsztyn Muzeum Mazurskie.
Publikuje artykuł „Warmińska plastyka ludowa” w: Prace i Materiały Etnograficzne T. XIX pod red. J. Gajka, W. Gębika i F. Klonowskiego, Wrocław-Olsztyn 1960, s. 139–154.
Przebywa w Paulinowie (VII–VIII).
Mianowany członkiem Rady Kultury i Sztuki przy Ministrze Kultury i Sztuki pełni tę funkcję do 1966 r.
Odnaczony odznaką „Zasłużony dla Warmii i Mazur” (VII).
Wystawa indywidualna akwarel i rysunków, Toruń KMPiK (II).
Wystawa prac grupy olsztyńskiej, Wrocław CBWA (I–II).
Wystawa Olsztyńskiego Okręgu ZPAP, Nowy Sącz CBWA (V).
Wystawa objazdowa Oddziału ZPAP Olsztyn, Giżycko PDK (VI–VII); Szczytno PDK (VIII); Ostróda PDK (IX–X).
Wystawa Olsztyńskiego Oddziału ZPAP – malarstwo, grafika, rysunek, rzeźba, tkanina, Olsztyn Zamek (VIII).
Pejzaż Warmii i Mazur w plastyce polskiej, Olsztyn Muzeum Mazurskie (IX).
- 1961 Ponownie wybrany radnym i przewodniczącym Podkomisji Kultury WRN w Olsztynie.
Otrzymuje nagrodę artystyczną PWRN w Olsztynie za osiągnięcia w dziedzinie twórczości plastycznej.
Przebywa na plenerze w Jelitkowie k/Oliwy.
Odbywa podróż do Czechosłowacji (Czeski Cieszyn, Praga).
Wystawa indywidualna malarstwa i rysunku, Olsztyn CBWA (IV–V).
Wystawa indywidualna, Elbląg Klub Zakładowy „Zamech” – Czerwona Oberża (V); Kwidzyn Muzeum Regionalne (VI–VII).
Wystawa indywidualna, Poznań CBWA (IX).
Wystawa sztuki polskiej, Kaliningrad (XI).
- 1961–1962 Polskie dzieło plastyczne w XV-lecie PRL: III ogólnopolska wystawa grafiki artystycznej i rysunku, Warszawa Zachęta (XI–I); Wystawa malarstwa, Warszawa Muzeum Narodowe (XI–XII).
XVII ogólnopolska zimowa wystawa plastyki, Radom Muzeum Miejskie (XII–I).
- 1962 Zostaje członkiem-założycielem Ośrodka Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie.
Okres od 25 VII do 9 VIII spędza w Paulinowie.
Odbywa podróż po Bułgarii: Sofia, Tyrnowo, Warna, Nesebyr, Sozopol.
Wystawa indywidualna malarstwa i rysunku, Toruń Dwór Artusa (IV).
Wystawa indywidualna malarstwa, Nidzica Sala Konferencyjna KP PZPR (VII–VIII).
Wystawa indywidualna, Szamotuły Muzeum.
Wystawa indywidualna, Elbląg Klub Zakładowy „Zamech”. (XI–XII).
Warmia i Mazury w plastyce polskiej, Olsztyn Sala Teatru im. St. Jaracza (V) następnie objazdowa po województwie olsztyńskim.
I przegląd malarstwa, grafiki i rzeźby o charakterze ogólnopolskim, Bielsko-Biała Pawilon Wystawowy ZPAP (V).
I festiwal polskiego malarstwa współczesnego, Szczecin Zamek (VII).
- 1962–1963 Wystawa indywidualna „Szkice bułgarskie”, Warszawa Bułgarski Ośrodek Kultury i Informacji (XII–I).
XVIII ogólnopolska zimowa wystawa plastyki, Radom Muzeum Miejskie (XII–III).
- 1963 Zostaje wybrany członkiem Rady Naukowej Ośrodka Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie (22 II).
Czerwiec spędza w Reszlu. Jest członkiem komisji organizacyjnej Galerii Sztuki Współczesnej Warmii i Mazur w Zamku Reszelskim.
- Odbywa podróż do NRD: Berlin, Weimar, Drezno, Budziszyn, m. in. w związku z przygotowaniem dokumentacji przyszłego Muzeum J.G. Herdera w Morągu.
Odbywa podróż do Bułgarii: Sofia, Płowdiw, Sozopol, Asenowgrad.
Odnaczony odznaką „Zasłużony Działacz Kultury” (12 V).
Wystawa indywidualna „Pojezierze”, Olsztyn.
Wystawa indywidualna, Śrem.
Wystawa malarstwa, grafiki i rzeźby ZPAP Olsztyn, Kraków, Dom Plastyków (VI); Zielona Góra Muzeum Okręgowe (VII–VIII); Lublin BWA (X–XI).
Wystawa pejzażu Warmii i Mazur, Olsztyn Teatr im. St. Jaracza (X); Olsztyn Hall PWRN (X–XI).
- 1963–1964 XIX ogólnopolska wystawa plastyki, Radom Muzeum Miejskie (XII–I).
- 1964 Sierpień spędza w Paulinowie.
30 XI na własne życzenie rezygnuje ze stanowiska dyrektora Muzeum Mazurskiego i od 1 XII zostaje dyrektorem Biura Wystaw Artystycznych w Olsztynie.
Zimą przebywa na indywidualnym plenerze w rybackim PGR w Głodowie, gdzie powstaje „Cykl rybacki”.
Odnaczony przez Front Jedności Narodu Odznaką 1000-lecia.
Wystawa indywidualna, Lublin BWA (III).
Wystawa indywidualna malarstwa i rysunku (objazdowa po województwie olsztyńskim trwająca cały rok połączona ze spotkaniami autorskimi i badaniami socjologicznymi), Miłakowo Wiejski Dom Kultury (III–IV); Olsztyn Woj. Dom Kultury (IV); Olsztyn Klub Zjednoczenia Młynarzy (V); Giżycko Obóz Studencki (VII); Iława Powiatowy Dom Kultury (VIII); Prabuty Powiatowy Dom Kultury (IX–X); Susz Klub „Ruchu” (XI).
Wystawa indywidualna malarstwa i rysunku, Olsztyn BWA (X–XI).
20 lat PRL w twórczości plastycznej Okręgu Olsztyńskiego ZPAP (autor wstępu „Takie były początki”), Olsztyn BWA (XI–XII).
- 1965 Publikuje artykuł „Muzeum Mazurskie w Olsztynie w 1963 r.” w: Rocznik Olsztyński T.V, Olsztyn 1965, s. 399–403.
Wybrany radnym i przewodniczącym Podkomisji Kultury WRN w Olsztynie.
Przekazuje w darze 12 akwarel i rysunków Szkole 1000-lecia Państwa Polskiego im. Marii Dąbrowskiej w Olsztynie.
Wystawa indywidualna malarstwa i rysunku, Lidzbark Warmiński Zamek Klub „Pojezierza” (I–II).
Wystawa indywidualna malarstwa, Szczytno Szkoła Oficerska MO (I–II).

- Wystawa indywidualna malarstwa, Kraków Dom Plastyków (VII–VIII).
- Wystawa indywidualna w ramach imprezy „Spotkanie 3 Muz” w ośrodkach wiejskich, Dąbrówno (24 X); Purda Wielka (7 XI).
- Olsztyn wczoraj i dziś – wystawa plastyki, Olsztyn Ratusz (I–II).
- 20 lat PRL w twórczości plastycznej wystawa grafiki i rzeźby, Warszawa Zachęta (V–VI).
- I Biennale sztuki krajów nadbałtyckich, Rostock Muzeum Miejskie (VII–VIII).
- Plastycy olsztyńscy – wystawa zorganizowana z okazji Międzynarodowego Kongresu Limnologów, Olsztyn-Kortowo Wyższa Szkoła Rolnicza (VIII–IX).
- 1965–1966 I ogólnopolska wystawa rysunku, Wrocław Muzeum m. Wrocławia (XI–I).
- 1966 Ponownie mianowany członkiem Rady Kultury i Sztuki przy Ministrze Kultury i Sztuki – pełni tę funkcję do 1970 r. Uczestniczy w Kongresie Kultury Polskiej w Warszawie (7–9 X).
- Sierpień spędza w Nałęczowie.
- Odnznaczony Odznaką „Za opiekę nad zabytkami” (20 IV).
- Wystawa indywidualna rysunku (objazdowa), Orneta Świetlica Środowiskowa (II); Iława PDK (III–IV); Pisz PDK (IV–V); Kętrzyn Świetlica Środowiskowa (VII–VIII); Olsztyn Hall Prezydium WRN (IX–X); Bartoszyce Świetlica Środowiskowa (XI); Olsztyn Klub Handlowców (XII–I 67).
- Wystawa indywidualna rysunku, Orneta Świetlica Środowiskowa (II–III); Szczytno Wyższa Szkoła Oficerska MO (III–IV); Olsztyn Technikum Budowlane (XI–I); Mrągowo PDK (I–II 1967).
- Wystawa indywidualna malarstwa i rysunku. Olsztyn WDK (IV)
- 20 lat plastyki olsztyńskiej, Olsztyn BWA (II–III); Białystok Teatr im. Węgierki (IV).
- Ogólnopolska wystawa plastyki „Przeciw wojnie”, Lublin Muzeum na Majdanku (IV–XI).
- Temat muzyczny w polskiej plastyce współczesnej, Bydgoszcz BWA (IX–X).
- Uzyskuje II nagrodę w konkursie Miasta i miasteczka Warmii i Mazur – wystawa pokonkursowa, Olsztyn Sale Teatru im. St. Jaracza (X).
- 1967 Wybrany członkiem Zarządu Głównego Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego „Pojezierze” (12 III).
- Jest współorganizatorem Krajowego Zjazdu Regionalnych Towarzystw Kulturalnych w Olsztynie (17–18 III).
- Przekazuje w darze nowopowstałemu Szpitalowi Dziecięcemu w Olsztynie 20 prac graficznych, akwarel i rysunków.
- Wystawa indywidualna malarstwa, Olsztyn Klub „Mercury” (II).
- Lato spędza w Ustce.
- Odbywa podróż na Węgry: Budapeszt, Szentendre, Ostrzyhom (9–19 X).
- Przebywa w Londynie na zaproszenie Towarzystwa Przyjaciół Warmii i Mazur.
- Wystawa indywidualna malarstwa, Olsztyn Klub „Mercury” (II). Wystawa indywidualna szkiców z lat 1963–1967 „Reszel w malarstwie i grafice”, Reszel Zamek (V).
- Wystawa indywidualna malarstwa i grafiki, Gdańsk Galeria Sztuki Współczesnej TPSP w gmachu Opery i Filharmonii Bałtyckiej (VII).
- Wystawa indywidualna malarstwa (z Guido Reckiem), Aalborg Vaerft A/S Kunstforeningen (IX–X).
- XX lat plastyki olsztyńskiej, 1946–1966, Olsztyn BWA (II–III).
- Wystawa plastyki olsztyńskiej, Kaliningrad (III).
- Pejzaż Polski w malarstwie współczesnym, Bydgoszcz BWA (IX–X).
- III wystawa plastyki olsztyńskiej, Reszel Galeria Sztuki Współczesnej (IX–XI).
- 1967–1968 V ogólnopolska wystawa malarstwa i grafiki, Bielsko-Biała Pawilon Wystawowy ZPAP (XII).
- Ogólnopolska wystawa malarstwa II jesienne konfrontacje, Rzeszów Dom Sztuki (XI–I).
- Podczas sierpniowego pobytu w Fromborku wykonuje szkice i rysunki miasta i okolicy.
- 1968 Publikuje w wydawnictwie „Pojezierze”. „Notatnik rezselski” – szereg szkiców powstałych w wyniku wielu bytności w tym miasteczku.
- Przekazuje 15 prac w darze Galerii Szkolnej we wsi Mielno pod Grunwaldem.
- Odnznaczony Złotą Odznaką Honorową TPPR (V).
- Wystawa indywidualna rysunków, Bartoszyce Świetlica Środowiskowa (I–II).
- Wystawa indywidualna malarstwo, rysunek, grafika, Szczecin Zamek Książąt Pomorskich (XII).
- 2 triennale rysunku, Wrocław Muzeum m. Wrocławia (V–VI).
- Życie i praca na Warmii i Mazurach – wystawa pokonkursowa, Olsztyn – II nagroda w dziale grafiki (IX).
- 1969 Wybrany członkiem Zarządu Głównego Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego „Pojezierze”. W następnych kadencjach pełni funkcję przewodniczącego Komisji Rewizyjnej.
- Wybrany radnym i przewodniczącym Podkomisji Kultury WRN w Olsztynie.
- Przebywa w sierpniu na plenerze we Fromborku.
- V wystawa plastyki olsztyńskiej, Reszel Zamek (XII).
- 1970 Jest autorem wstępu w katalogu i komisarzem pośmiertnej wystawy: „Jan Ilkiewicz 1916–1969”, Olsztyn BWA.
- W sierpniu przebywa we Fromborku.
- Wystawa indywidualna malarstwa i grafiki, Rzeszów Dom Sztuki (III–IV).
- Wystawa indywidualna, Lidzbark Warmiński Klub SSK „Pojezierze” (XII).
- Olsztyńskie wczoraj i dziś, Warszawa Dom Chłopa (IV–V).
- Ogólnopolska wystawa plastyki „Przeciw wojnie”, Lublin BWA (V–VI).
- 25 lat plastyki olsztyńskiej, Olsztyn Zamek (X).
- Wystawa indywidualna pn. „Spotkania z plastyką” połączona ze spotkaniami autorskimi, Olsztyn KMPIK (V–VI); Bukwałd Klub „Ruch” (VI); Kiersztanowo Klub „Ruch” (VI–VII); Borki Wielkie Klub „Ruch” (VII); Eldyty Wielkie Klub „Ruch” (VIII–IX); Frombork Klub „Ruch” (IX); Lidzbark Warmiński Świetlica Środowiskowa (X); Górowo Iławieckie MDK (X–XI); Bartoszyce Świetlica Środowiskowa (XI–XII); Bęsia Klub „Ruch” (III–IV 1971); Lęgajny Klub „Ruch” (IV–V); Szydłak Klub „Ruch” (XI–I 1972); Ostróda Klub „Ruch” (VIII); Tyrowo Klub „Ruch” (IX); Bałdyny Klub „Ruch” (IX–X); Ostróda PDK (XI–XII).
- 1971 Ukazuje się w wydawnictwie „Pojezierze” w Olsztynie opracowanie monograficzne „O sztuce ludowej Warmii i Mazur” ze wstępem J. Grabowskiego, oraz album „Frombork w rysunkach H. Skurpskiego”. Jest autorem wstępu „Rozwój sztuki ludowej województwa olsztyńskiego w 25-leciu” w katalogu: „Wystawa współczesnej sztuki ludowej i pamiątkarstwa...”, Olsztyn-Reszel.
- Otrzymuje medal „Za Zasługi dla Humanistyki Olsztyńskiej” (przyznany przez Radę Naukową Ośrodka Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie) oraz odznakę „Zasłużony Pracownik Rady Narodowej”.
- Wystawa indywidualna malarstwa, grafiki i rysunku, Bydgoszcz BWA.
- Nabytki 1970 – wystawa z okazji 25-lecia Muzeum Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn Muzeum Mazurskie (I–IV).
- 1972 Przebywa w lipcu w Bukwałdzie pod Olsztynem.
- Wystawa indywidualna malarstwa, Olsztyn Hotel Robotniczy (XI).
- 1972–1973 Związek Radziecki w malarstwie, grafice i fotografii artystów polskich, Bydgoszcz BWA (XII–I).
- 1973 Opracowuje wraz z inż. arch. Markiem Skurpskim koncepcję programową Salonu Sztuki Współczesnej BWA przy planetarium wznoszonym w Olsztynie z okazji 500 rocznicy urodzin M. Kopernika.
- Publikuje artykuł „Muzeum Mazurskie w Olsztynie w latach 1945–1958” w: Komunikaty Warmińsko-Mazurskie, Olsztyn 1973, nr 4.
- W związku z przejściem na rentę kończy pracę na stanowisku dyrektora BWA w Olsztynie.
- Zostaje wybrany radnym i członkiem Komisji Oświaty, Wychowania i Kultury w Olsztynie.
- Otrzymuje nagrodę honorową miesięcznika „Warmia i Mazury”.
- Uczestniczy w plenerze w Szczecinie-Dąbiu (VI).
- Odbywa podróż do NRD: Budziszyn, Drezno (XI).
- Wystawa indywidualna akwarela, rysunek, Warszawa TPSP Stara Kordegarda (IV).
- Wystawa indywidualna rysunku, Bydgoszcz BWA (następnie objazdowa po domach kultury woj. bydgoskiego), Włocławek, Nakło, Aleksandrów Kujawski, Świecie, Sępólno, Żnin.
- Plastyka olsztyńska – uczestnik i komisarz wystawy zorganizowanej w 500 rocznicę urodzin M. Kopernika połączonej z otwarciem nowego Salonu Sztuk i Współczesnej, Olsztyn BWA (II–IV).
- 1974 Jest autorem wstępu w katalogu i komisarzem wystawy pośmiertnej: Henryk Mączkowski 1936–1973, Olsztyn. Odnznaczony medalem XXX-lecia PRL (VII).
- Wystawa indywidualna – rysunki ze szkicowników 1939–1944, Olsztyn PAX (II).
- Aukcja prac (z M. Korolko i M. Szymańską), Olsztyn KMPIK (III).
- Wystawa indywidualna, Garbno Przedsiębiorstwo Gospodarki Rolnej (V–VI).
- Wystawa indywidualna, Kaliningrad Obwodowe Muzeum Krajoznawcze (VII).
- Wystawa indywidualna (jubileuszowa z okazji 60-lecia urodzin), Olsztyn BWA (X–XI).
- II ogólnopolskie targi plastyki współczesnej, Warszawa PKiN
- Wystawa plastyki środowiska olsztyńskiego, Wrocław BWA – Ośrodek Sztuki (VIII–IX).
- 1974–1975 Ogólnopolski plener malarski „Wieś mazurska w malarstwie Garbno 74” – wystawa poplenerowa, Olsztyn BWA (I–II).
- 1975 Ukazał się artykuł biograficzny „Mączkowski Henryk (1936–1973)” w: Polski Słownik Biograficzny T. XX, 1975, z. 85, s. 332.
- Zostaje członkiem honorowym Towarzystwa Miłośników Fromborka (I).

Odbywa podróż do Danii: Kopenhaga, Roskilde, Humleboek.

Wraz z 4 plastykami olsztyńskimi ofiarowuje swoje prace Podstawowej Szkole Specjalnej nr 8 w Olsztynie.

Uczestniczy w plenerze malarskim „Garbno 75” w PGR w Martianach (VI).

Wystawa indywidualna grafiki „Maternitas”, Warszawa Klub Ligi Kobiet (I).

Wystawa indywidualna rysunków i akwarel „Maternitas”, Olsztyn KMPiK (V).

Wystawa indywidualna w ramach III wystawy międzynarodowej grupy artystycznej Art CO-X, Kopenhaga Charlottenborg Królewska Akademia Sztuki (VIII).

Wystawa indywidualna malarstwa i rysunku, Lublin BWA (X).

Wystawa olsztyńskiego środowiska plastycznego „O medal prezydenta”, Olsztyn Galeria Sztuki Współczesnej BWA (VIII).

1975–1976 Wystawa indywidualna, Bęsia k/Reszla wiatrak zabytkowy (XI–I).

1976 Publikuje artykuł „Trochę z historii drzeworytu.. w katalogu Quadriennale drzeworytu, Olsztyn.

Odnaczony Orderem Sztandaru Pracy II klasy (V).

Odbywa podróż do NRD: Weimar, Lipsk, Drezno (X).

Wystawa indywidualna, Olsztyn „Galeria Dworzec PKP”. IV ogólnopolska wystawa malarstwa i grafiki, Toruń BWA (VI).

VI festiwal sztuk pięknych „Hommage Xaweremu Dunikowskiemu” w setną rocznicę urodzin, Warszawa Zachęta (IX).

I ogólnopolski plener graficzny „Lidzbark Warmiński 76”, Lidzbark (VIII).

III ogólnopolski plener malarski „Garbno 76” – wystawa poplenerowa, Olsztyn BWA (XII).

1977 Odnaczony „Złotą Odznaką ZPAP”.

Odbywa podróż po NRD: Lipsk, Naumburg, Erfurt, Drezno.

Wystawa indywidualna, Olsztyn Dom Kultury Kolejarza.

Wystawa indywidualna, Lipsk Ośrodek Kultury Polskiej (VII).

Wystawa indywidualna rysunku, Londyn Biblioteka Polska (VII).

Wystawa indywidualna, Roskilde Kunstforening (XI–XII). XXX lat plastyki olsztyńskiej – uczestnik wystawy współorganizator i komisarz, Olsztyn BWA (III).

Wystawa poplenerowa „Lidzbark Warmiński 76”, Olsztyn BWA (IV); Lidzbark Warmiński Zamek; Garbno Klub. „Contart 77” – wystawa-targi sztuki współczesnej, Olsztyn BWA i Desa (V–VI).

Wystawa „Nasze dziecko” zorganizowana z okazji Międzynarodowego Dnia Dziecka, Warszawa Zachęta (VI).

Wystawa olsztyńskiego środowiska plastycznego „O medal prezydenta”. Olsztyn BWA (VI).

1978 Wystawa indywidualna, Olsztyn KMPiK (IV–V).

Wystawa indywidualna malarstwa i rysunku, Bęsia wiatrak (V–VI).

Wystawa indywidualna, Dobrze Miasto (VII–VIII).

Wystawa poplenerowa „Lidzbark Warmiński 77”, Olsztyn BWA (II).

Prace w zbiorach: Muzeów Narodowych w Warszawie i Wrocławiu, Gabinetu Grafiki Ossolineum we Wrocławiu, Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego w Warszawie, Muzeum im. L. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, Muzeum na Zamku w Lublinie, Muzeum w Toruniu, Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego „Pojezierze”, Galerii Sztuki Współczesnej Warmii i Mazur w Reszlu, Muzeum M. Kopernika we Fromborku, MKiS, TPSP w Warszawie, instytucji państwowych i społecznych, m. in.: Urzędu m. st. Warszawy. Za granicą w zbiorach: Biblioteki Polskiej w Londynie, władz miejskich Roskilde, Towarzystwa Miłośników Sztuki w Aalborgu oraz w kolekcjach prywatnych w kraju i za granicą w Danii, Francji, RFN, Szwecji, Wielkiej Brytanii, Włoszech, USA i ZSRR.

RECENZJE

...Bardzo skromnymi środkami dochodzi w grafice do ładnych rzeczy Hieronim Skurpski. Jego małe akwaforty przypominają nastrojem prace graficzne Karola Larischa, taką jakąś pełną wdzięku prostotą, pełną wdzięku młodzieńczą nonszalancją.

J. Wolff, „Odrodzenie” 1944, nr 8/9

...kilka akwafort Skurpskiego z Olsztyna przykuwa uwagę przez bardzo dobry rysunek i wysoki poziom graficzny...

M. Morelowski, „Zdrój” 1945, nr 3

...Jego teki graficzne, np. cykl szkiców do „Fraszek” Kochanowskiego, dalej teki poświęcone cyklowi wojennym – obok głęboko humanistycznych treści osiągają formę świadczącą o wybitnych zdolnościach kompozytorskich, bogatej wyobraźni i niezwykłej sumienności autora. Znakomicie zdyscyplinowany, panuje nad swym bujnym temperamentem, ponad efekty wirtuoza przekładając dążenie do precyzyjnego sformułowania zamierzonej wypowiedzi. Wypowiedzi, którą poprzez prawdę formy plastycznej służyć chce prawdzie życia.

M. Turwid, „Ilustrowany Kurier Polski” 1950, nr 195

...Skurpski jest artystą wrażliwym, swobodnie posługującym się wieloma technikami i środkami wypowiedzi artystycznej – lecz o kapryśnym natchnieniu. Przysnaję zresztą, że otaczam dużą sympatią właśnie twórców tego rodzaju. Czasami kilkoma kreskami (w grafice na pewno „siedzi” najmocniej) potrafi wydobyć charakter twarzy, jej wyraz psychiczny – w innych znacznie bogatszych formalnie zanika gdzieś istota przedstawionej rzeczy. Jest na wystawie kilka świetnych olejnych studiów twarzy dziecięcych – oraz ciekawych kolorystycznie lecz martwych portretów. W twórczości tej drga przejmująca nuta groteski i ironii – i nieprzekonywujący patos... Lecz właśnie te przeciwieństwa świadczą o żywości sztuki Skurpskiego...

S. Zborowski (K. Eberhardt), „Dziś i Jutro” 1953, nr 20

...Osobowość artystyczną Skurpskiego kształtowało głównie środowisko stolicy z którą utrzymuje żywy kontakt. Nie mówi to jednak wszystkiego o autorze wystawy. Wydaje nam się bowiem, że gdyby nie mocne, uczuciowe przywiązanie do Olsztyńskiego, inaczej trochę przebiegałby rozwój jego twórczości. Przyroda tej ziemi, jej spokój i smutek wpłynęły, tak sądzimy, decydująco na charakter sztuki Skurpskiego – jest ona skupiona i refleksyjna. Jednak nie pejzaż, a człowiek jest ośrodkiem zainteresowań artysty...

M. Wójciak, ze wstępu do katalogu wystawy, Wrocław 1958

...O kształtowaniu się indywidualności artysty mówią najlepiej zachowane prace. Dużo czasu trzeba poświęcić, ażeby przebrnąć przez grube teki rysunków, grafik, akwarel oraz ciekawych szkiców, które szczęśliwie zachował artysta od najdawniejszych lat pracy. Właśnie w nich rodziły się pierwsze pomysły oglądanych później wizji artystycznych i one są przede wszystkim kluczem do zrozumienia niejednokrotnie

trudnych do ujęcia rozważań plastycznych. Wykazują one również pasję, jaką wkłada artysta w każdą realizację plastyczną...

K. Koziello-Poklewska, „Słowo na Warmii i Mazurach” 1959, nr 6

...Twórczość Hieronima Skurpskiego zaskakuje widza swoim spokojem i odrębnością w stosunku do ogółu występujących w naszej plastyce tendencji. Nie widać tu niepokoju i szarpaniny człowieka współczesnego, nie umiającego często znaleźć swego miejsca pomiędzy starym i nowym. Nie ma dramatu współczesnych plastyków zagubionych niejednokrotnie na drodze od przedmiotu do abstrakcji. Nie widać spotykanych nieraz rozbieżności formy i treści. Powie ktoś, że artysta musi tę problematykę wyrażać, skoro ona jest żywa i aktualna. Niewątpliwie, ale artysta tworzy coś wartościowego tylko wtedy, gdy jest to wyrazem jego własnych przeżyć, przemyśleń i doświadczeń. W twórczości liczy się konsekwencja i indywidualność, trzeba ją mieć, żeby iść własną drogą...

J. Frycz, „Pomorze” 1960, nr 6

...Bardzo rzadko „krytycy i recenzenci warszawscy” dostrzegają zjawiska artystyczne manifestujące się na prowincji... powszechnie wiadomo, młodzi artyści marzą o tym, aby wybiwszy się w swoim środowisku, wyjechać do stolicy. Tym większy szacunek budzi postawa tych, którzy wybrawszy prowincję jako teren swojej działalności nie ulegają pokusom i jak się to patetycznie i militarne mówi – trwają na stanowisku. Myślę o Hieronimie Skurpskim, malarzu olsztyńskim, który od 1945 roku mieszka i działa w stolicy Warmii i Mazur... notatka nie ma innych ambicji niż zwrócenie uwagi na autentycznego artystę, pracującego samotnie i wytrwale z dala od malarskich giełd i stolic.

Z. H. „Tygodnik Powszechny” 1961, nr 29

...Erudyta, działacz i niepośledniej rangi rysownik Hieronim Skurpski dąży do syntezy swobodnie prowadzonej linii, której precyzja i trafna deformacja modelu jest głównym walorem tworzonych przez niego dzieł. Niemal równie dobrze prezentują się o oszczędnej lub nawet monochromatycznej gamie barwnej. Silnymi atutami tej sztuki jest wspomniany już rysunek i umiejętność komponowania płaszczyzny...

J. Madeyski, „Życie Literackie” 1962, nr 21

...Sztuka Hieronima Skurpskiego... jest jak ogród pełen różnorodnych kwiatów, drzew i krzewów. Rodząc się na podłożu obserwacji natury wyprowadza z niej tyle efektów i recept formalnych, tyle coraz nowych rozwiązań, motywów i szlachetności plastycznej, że jak po ogrodzie, tak po jej zakamarkach błądzi się bez znużenia.

D. Wróblewska, ze wstępu do katalogu wystawy, Olsztyn 1964

Twórczość Hieronima Skurpskiego wyrosła w specyficznym nastroju Warmii i Mazur. Tajemniczy cień wczorajszego Smętka, romantyzm dnia dzisiejszego, naturalna uroda „Krainy tysiąca jezior”, ukształtowały poetykę tej ziemi. Toteż Hieronim Skurpski spośród swoich licznych zainteresowań szczególnie wyróżnił zawód artysty, pozwalający w najbardziej pełny i indywidualny sposób wypowiedzieć zafascynowanie przeszłością i współczesnością regionu. Obdarzony wnikliwym, refle-

ksyjnym umysłem, zacięciem społecznika, posiada również Skurpski na swoim koncie prace naukowe, które do dziś stanowią inspirację do dalszych badań. Wszak to artysta odkrył niezwykle piękno i bogactwo sztuki ludowej, najbardziej wzruszający dokument polskości tutejszego ludu. U podłoża twórczości artysty tkwią emocje intelektualne. One to decydują o wielowarstwowości wypowiedzi...

K. Wróblewska, ze wstępu do katalogu wystawy, Gdańsk 1967

...Prace Hieronima Skurpskiego... mają swój ciężar gatunkowy. Jego akwarele posiadają rzadką urodę osiągalną dzięki opanowaniu koloru bliskiego perfekcji. Motywami jego inspiracji są takie samodzielne obiekty jak kwiaty, twarze, postacie pojedynczo i w grupach. Wszystko co napotyka na codziennej drodze, staje się przedmiotem uwagi. Wzrusza go samo życie. Wszystko co żyje i posiada formę, stanowi przedmiot zainteresowania. Szczególnie pociąga go detal. Potrafi wywołać fantastyczne wrażenie materii przy pomocy koloru oraz uzyskać siłę świetlną papieru. Tutaj staje się mistrzem. Potrafi pędzlem i akwarelą wyczarować portret mający charakter i patynę starego fresku, mimo to promienieje z niego siła i czystość aktualnej sztuki. Rysunki jego noszą wielokrotnie cechy trafności. Z mieszaniną wyrafinowania i wdzięku dzieła te wchodzą z papieru w życie. Jako ilustrator zdolny jest nadać książce nowe wartości...

K. Vandmose Larsen, „Warmia i Mazury” 1967, nr 12

...Hieronim Skurpski nie ma też przesądów formalnych... Jest zwolennikiem mocno wyrażonej nowoczesności i powierzchownemu obserwatorowi może wydać się, że jego twórczość poza pewnymi epokami w których np. geometryzował, niewiele z tą współczesnością posiada wspólnego. Wydaje mi się jednak, że Skurpski przejawia w swej powściągliwości prawdziwy instyngt i mądrość artysty świadomego swoich czynów i nie dbającego o zbyt łatwy poklask. Wie kim jest, zna swoje światy i swoje granice. Szukając, eksperymentując, próbując pragnie zawsze pozostać sobą.

Nie chce siebie z dradzić i w tym też tkwi jego twórcza skromność. Wie, że jest powołany by w sposób osobisty rzeczywistość interpretować, więc też ją interpretuje w harmonii z tym co jego własna natura mu dyktuje. I to wydaje mi się u Hieronima Skurpskiego tak cenne i tak ujmujące. Pisałem poprzednio o braku przesądów. Ależ jak wielką jest to rzeczą u artysty w naszej dobie. Wówczas gdy większość goni za złudami, chwytając coś co za chwilę będzie wyeksploatowane do końca, Skurpski otwiera oczy, widzi, patrzy, zapisuje. Uczy nas pochyłać się nad niepozornymi kartkami papieru i oddychać z nim razem jakimiś wspomnieniami, ukrytą poezją, cichymi wzruszeniami. Każe nam docenić smak intymności, smak obopólnego obcowania. To chyba ważne i szlachetne.

I. Witz, „Warmia i Mazury” 1970, nr 5

...Skurpski w swoim bardzo wrażliwym intelekcie porusza się na pograniczu erudycji i wysublimowanej wyobraźni. Twórczość jego znajduje źródło w sferze niepokoju i własnych, autentycznie przeżytych artystycznych doświadczeniach...

S. Polom, ze wstępu do katalogu wystawy, Warszawa 1973

...Skurpski nie poszedł w kierunku abstrakcji i opowiedział się po stronie sztuki figuratywnej, w miarę czytelnej. Przeczując, że wierność realizmowi oznacza zatrzymanie się, że stateczność gamy barwnej prowadzi do statyczności, poszukiwał dość niecierpliwie takich rozwiązań, które dawałyby możliwość pogodzenia różnych tendencji... Skurpski długo borykał się z tymi problemami. Prędzej rozwiązał sprawę treści niż formy, ewoluując od prostego realizmu przez stopniową deformację (ale wciąż czytelną) do swoistego surrealizmu, który poprzedzony został wprowadzeniem wątków baśniowych (może folklorystycznych) oraz wątków mitologicznych. Ten czynnik pozostał w jego najnowszych obrazach i na nim polega owa swoistość...

H. Panas, „Gazeta Olsztyńska” 1974, nr 256

...artysta przedstawia postać kobiety z dzieckiem poszukując najbardziej przekonującej formy współczesnego przekazu artystycznego. Biegłość rysunkowa tak pasjonująca w jego pracach, swoboda wyrażania za pomocą kreski nie tylko kształtu ale i barwy, tworzenie klimatu kompozycji to cechy, które zdają się predestynować Skurpskiego do podejmowania takich właśnie wątków. Klasyczny wzorzec figuratywny przekształca się bowiem w jego wyobraźni pod wpływem obserwacji i emocji w pełne indywidualizmu nastrojowe ujęcia. Artysta potrafi osiągnąć w zbanalizowanym zdawać by się mogło temacie efekty niepowtarzalne, kreować przekonujący obraz nieprzemijających treści życia a czyni to w sposób tak bezpośredni i sugestywny, że dociera do każdej osobowości widza.

I. Huml, ze wstępu do katalogu wystawy „Maternitas”, Warszawa, 1975

...Świat sztuki Hieronima Skurpskiego posiada szerokie horyzonty. Jego prace reprezentują liczne kierunki artystyczne od intymnego naturalizmu aż po surrealizm, lecz wspólną ich cechą jest fascynacja arabską linią. Rysunki Hieronima Skurpskiego charakteryzują się dynamicznym napięciem, ukazują bystrą spostrzegawczość i malarską fantazję. Jego język form nie jest czymś zamkniętym. To ciągły proces sprawdzania co i jak dalece można wyrazić linią. Wyniki tych przemyśleń są często zaskakujące...

E. Hoerbov, „Roskilde Tidende” (Dania) 1977, nr 252

FRAGMENTY DZIENNIKA

7 II 1967

Figuratywność i abstrakcja, dwie przeciwstawne konwencje. Dualizm. Obie dążą do jednego: do uchwycenia istoty świata. Każde z tych ujęć kroczy własną drogą. Czy można je złączyć? Istnieje taka możliwość? Uzyskać można by wtedy ogromne wzbogacenie, gdyby zainstniały okoliczności dla ich integracji.

Jeśli dążenia obu są słuszne, dlaczego każda uzurpuje sobie monopol „prawdy” i jedyności? Ująć ich różne zjawiska łącznie, po to aby dojść z nimi do celu. Doprowadzić je do „światła”, do rozświetlenia ich istoty, aby rzeczy stały się pełnią, wyłączością, jedynością.

22 V 1967

Wczoraj została otwarta moja wystawa poświęcona Reszłowi (w Zamku Reszelskim). 50 prac: oleje, grafika (cykl „Suita reszelska”), akwarele, rysunki i szkice. Prace powstały w okresie wielokrotnych pobytów na Zamku. W czasie wędrówek po wzgórzach, ścieżkach i polach. Inspirował je zachwyt wobec tego dziwnego miasteczka, bez mała baśniowego i nierzeczywistego, zamarłego w ciszy i skostnieniu. Również i okolica tu jedyna i swoicie niepowtarzalna. Zainstniało bowiem niebywale organiczne powiązanie falistości wzgórz z architekturą. Oba zjawiska zespoliły się w jednolitą i zwartą całość. Samo miasteczko widoczne już z oddali. Zbudowano je na wyniesieniu. Wysmukłone wieże z oddalenia wielu kilometrów, budzą ogromną sympatię i zaciekawienie. Kuszą wręcz oko. Zaś od strony Świętej Lipki wyskakują jedynie czubki wieżyc. Szybują ponad łanami zbóż. Raptem ujawnia się niebywale kubistyczny zespół zamkowy. Jest fantastycznie nawarstwiony i zestawiony, złożony z czerwieni średnio-wiecznej cegły i spatynowanej dachówki. Ogromnie fascynująca rzecz.

15 VI 1967

Trzydniowy pobyt wśród przyjaciół i znajomych w Warszawie. Spotkania i rozmowy. Pośród zmęczenia sączą się cieniutkie pasemka serdecznej prawdy. Tej, która dotyka nie tylko naskórka, ale i trzewi. Człowiek i jego sztuka. Sztuka i to co stwarza jej otoczkę, oddziałyującą na bliźniego. Pośród niej tęsknota za trwałszym wzruszeniem. Zbyt wiele – niestety – mgły i kolorowego dymu. Zasnutyh spraw i zasnutowanych beztrasko.

Spotkanie z najmłodszą generacją na wystawie w ASP. Słowa uszeregowane wedle nowej gramatyki. To inny język. Wiele impulsywności a zarazem brak powściągliwości. Unikanie wyciszeń, natomiast poszukiwanie gwałtownych ujęć i załomów. Przebywanie w świecie nagłych skoków oraz krawędzi. Oświetlanie ich jeszcze reflektorem. Cięcia toporem i zabawa z powstałymi wiórami. Donośny głos: „oto drzewo”. Nie może posiadać ono liści, brak użylnienia i unerwienia. Wiele wiary. Na progu młodości powstaje nowy świat, domagający się akceptacji,

poszukujący zaufania. Pragnie on realizacji swych złudzeń. Kolory glucho przylegające do siebie. Obojętne. Znów kolory żarzące się, ponieważ swym sąsiedztwem ożywiają się nawzajem. Kolory inne, lekkie, tchnieniem obok leżące. Nie drażnij ich, bo się wzruszą i się rozwieją – zanikną.

22 VIII 1967

Sensacja kolorystyczna i sensacja linearno-rysunkowa zjawiska. Rzecz nie tkwi zapewne w supremacji jednej z nich, lecz w ich połączeniu. Wzajemne oddziaływanie nadaje życie „realizacji”. Nadawać rzeczom wieloraki sens. Zwielokrotniać ścieżki znaczeniowe. Zamykając jedno zagadnienia, dawać drogę innym, zaskakującym. Ujawniać i wyjawniać się w realizacjach. Droga „teoretyczna” to wyłącznie nastrój dla tworzenia. Pomimo, że twe dzieło jest całkowicie nieme. Pasja wkładana w realizację artystyczną jest przygodą, osiągnięciem niewymiernego i nieznanego. Osiągając własną wizję, wzbogacam się, rozszerzam siebie. Dochodzę do jakiejś warstwy, która cieszy mnie ogromnie. Przepelniony jestem jakimś ciepłem oraz uszczęśliwiony samą świadomością przebytej drogi, którą mam już poza sobą. Podniecenie i przejście. Forma życia. Okresowe zespolenie w istotę o niebywale skomplikowanej maszynierii, nieznanej w wielu fragmentach. Forma wcielona w istotę nie poddającą się łatwemu wyjaśnieniu tajemnicy działania własnego mechanizmu. Wzbudza prostą radość i tę z osiągnięć i tę z klęsk. Udana lub nieudana realizacja wymagają identycznej pasji, domagają się bezwarunkowego oddania, całkowitego, bez reszty. W ramach określonych okolicznościami, czynię maksimum wysiłku, który mnie podnieca, który mnie przejmuje ukazując cel w dali, przed sobą. Wymaga odwagi „zaplanowania marzenia”, oraz „postawienia” na nieznane a osiągalne. W imię życia.

25 VIII 1967

Konieczność odczytania od nowa Tadeusza Makowskiego. Znalezione wśród obrazów (a może właściwiej, pomiędzy obrazami) nowości naszych dni. Makowski, ludowa rzeźba. Entuzjazm dla jego dzieł.

28 VIII 1967

Niebywale mi trudno rzecz zrealizować. Siedzę i ślęcę wśród w i e l u p o s t a c i. W rozgwarze, jaki one stwarzają, upływa moje życie. Pomiędzy nimi. Decyzja nie jest prosta. Zamykanie i otwieranie. Kuszenie przez wolność. Zawsze pragnę rozgrzeszyć się poprzez g d y b y. Nie w tym tkwi rzecz. „Gdyby” nigdy nie istnieje. Jestem w czasie, nawet gospodarzę nim. Zatwierdzam decyzje. Pracuję po to, aby wszystkie pory oddychały, aby do każdej szczeliny dopływał świeży powiew z zewnątrz. Po spacerze czuję się pewniejszym. Coś się wówczas zdążyło we mnie zmienić. Stale, wciąż i zawsze od nowa zapytuję. Kogo? – Siebie? Tak. Ciągłe ponawiam pytanie odnośnie tego co i jak realizuję. Odczuwam – odruchowo – brak zasadniczego określenia, takiego sformułowania kształtu, któryby w zupełności i bez reszty zdolen był wyrazić to co stanowi istotny mój sens, w ł a s n y w y r a z.

Dotyczy to rysunku, który uprawiam z maniackim uporem, aby dojść do takiej kreski, którą za własną można by uznać całkowicie. W równym stopniu dotyczy to koloru, zestawień i ogólnego nastroju. W stopniu takim samym dotyczy również zespołu tych zadań zawartych w całościowej kompozycji a łączącej wiele zagadnień – właściwie wszystko – równocześnie.

Brak mi też określonego czasu oraz spokoju na zrealizowanie zamierzeń. Pracuję wbrew, realizuję na zasadzie uzupełniających przeciwieństw: wyrażanie siebie następuje poprzez pełnienie szeregu różnych zadań wykonywanych w ciągu dnia. Pracuję w rozproszeniu, rozproszkowaniu a więc atomizacji charakteryzującej dobitnie nasz czas.

11 IX 1967

W muzeum toruńskim zwiedzając zbiory sztuki gotyckiej – wobec jednego dzieła z tego zakresu – uświadomiłem sobie pewną istotną sprawę plastyczną. Mianowicie układ np. walorów stanowić może nową i interesującą sensacją, najzupełniej niezależną i odrębną od całości, a więc dalszej istoty i kompozycji. Może tym samym tworzyć własne układy i kompozycyjne odniesienia, istniejące niezależnie od istoty obiektu. Otóż twarz, pewne układy draperii itp. mogą działać pierwszoplanowo, wobec pozostałych a związanych najzupełniej i całkowicie z dalszymi częściami postaci. Pewne detale mogą nawet zanikać lub ledwie wyodrębnić się np. od tła. Same walory mogą być niebywale subtelne, zróżnicowane i stanowić własną, kolorystyczną kwestię.

14 IX 1967

Rysuj odruchowo. Intelkt niechaj później towarzyszy twoim poczynaniom. Koncepcja tworzy się spontanicznie. Szlifowanie zachodzi w późniejszej fazie pracy. Niech więc swobodna ręka notuje każdy odruch myśli. Sam ujrzysz co wyjdzie z pomysłu.

Bądź śmiałym w pierwszej fazie a powściągliwym w następnych. Myśląc rysuj. Rysowanie to myślenie. Widziałeś jak maluje Giacometti. Cały czas jest w napięciu, oddając nieustannie na płótnie, lub rysunku, swą emocję. Widać jak pulsuje, jak faluje jego pasja. A to jak szczególnie wzrusza i znajduje komunikację z widzem. Podobnie i Daumier, którego znakomite przykłady widziałeś niedawno w Londynie. Jesteśmy przeto zgodni. Czynimy bardzo źle mówiąc o naszych czasach „jakiż to okropne” – a nie odnosząc przywar do siebie. Zachowasz wówczas właściwą proporcję. Będziesz umiejscowiony a nie przyczepiony do obłoków. Znalazłeś właściwy punkt wyjściowy do zmian, przekształceń.

HIERONIM SKURPSKI, Refleksje i zwierzenia

(fragmenty Dziennika – przedruk z magazynu „Pomorze” 1970, nr 24)

SPIS PRAC

Malarstwo

1. Rękawiczki, 1939, olej, pł., 27,5×35
2. Autoportret, 1940, olej, pł., 35×29,5
3. Scena rodzinna, 1940, olej, pł., 31×40,5
4. Siedząca w łóżku, 1942, olej, pł., 34,5×41,5
5. W zimie, 1943, olej, pł., 53,5×68
6. Ubieranie dziecka, 1944, olej, pł., 49×42
7. Martwa natura z barokową rzeźbą, 1945, olej, tektura, 59×52
8. Martwa natura z czarną czaszką, 1946, olej, tektura, 44×38
9. W pociągu, 1946, olej, tektura, 25,5×35
wł. Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie
10. Autoportret, 1946, olej, tektura, 36×31
11. Kopernik przy obronie Olsztyna, 1953, olej, pł., 27×36
wł. Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku
12. Walka, 1953, olej, tektura, 37×31,5
13. Portret T. Kuleszy, 1953, olej, pł., 51×42
wł. Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie
14. Portret żony, 1953, olej, pł., 32×26
15. Baśń mazurska, 1956, olej, pł., 31×48
16. „Pusta noc”, 1956, olej, pł., 81×105
17. Wspomnienie z dzieciństwa, 1956, olej, pł., 107×70
18. Płacząca, 1956, olej, pł., 41×31
19. Fryzjer, 1956, olej, pł., 42×31
20. Don Kichot, 1956, olej, pł., 31×48
21. Głowa dziewczynki, 1957, olej, pł., 38×27
wł. Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie
22. Matka z dzieckiem, 1957, olej, pł., 41×31
23. Siedząca na czerwonym tle, 1958, olej, pł., 45×33,5
24. Z baśni mazurskiej, 1958, olej, pł., 57×44
wł. Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie
25. Zawiązywanie chustki, 1958, olej, pł., 55×38
26. Wspomnienie, 1959, olej, tektura, 34×25,5
27. W czarnym szalu, 1959, olej, tektura, 51×35,5
wł. prywatna w Nidzicy
28. W żółtym swetrze, 1959, olej, tektura, 52,5×35
29. Panna Basia, 1959, olej, tektura, 51,5×33
30. Wiesio, 1959, olej, tektura, 34×25,5
wł. RSW „Prasa” w Olsztynie
31. Przy czytaniu, 1960, olej, pł., 55×46
32. Kwiaty w niebieskim wazonie, 1960, olej, pł., 36×31
33. Martwa natura z kaktusem, 1960, olej, pł., 42×42
34. Dziewczynka, 1960, olej, tektura, 34×25
35. Z podpartą ręką, 1960, olej, pł., 60,5×49
36. Przy szyciu, 1960, olej, tektura, 35×27
37. Martwa natura z rogalikami I, 1960, olej, tektura, 34×25,5
38. Martwa natura z rogalikami II, 1960, olej, tektura, 25,5×34
39. W deszczu, 1960, olej, tektura, 48,5×32
wł. RSW „Prasa” w Olsztynie
40. Rąbanie drzewa, 1960, olej, pł., 52,5×54,5
wł. prywatna w Warszawie
41. Odpoczynek, 1960, olej, pł., 29,5×63
42. Pomidory, 1960, tempera, tektura, 34×25
43. Matka z dzieckiem, 1960, olej, pł., 72×60
44. Martwa natura na stole, 1960, olej, pł., 55×38
45. Tyrnowo, 1960, olej, pł., 55×45
wł. Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie
46. Reszel I, 1960, olej, pł., 42,5×55
wł. Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie
47. Reszel II, 1960, olej, pł., 46×55
wł. Galerii „Pojezierze” w Olsztynie
48. Uliczka w Reszlu, 1960, olej, pł., 45×55
49. Reszel III, 1960, olej, pł., 42,5×55
50. Rozpacz matki, 1960, olej, pł., 55×38
51. Z dzieckiem na plecach, 1960, olej, pł., 55×38,5
wł. BWA w Olsztynie
52. Żonglerka, 1965, olej, pł., 55,5×38,5
53. Twarze, 1965, olej, pł., 38,5×55,5
54. Martwa natura z pomidorami, 1965, olej, pł., 42×55
wł. Państwowej Szkoły Muzycznej w Olsztynie
55. Postać z legendy, 1972, olej, pł., 74×60
56. Tristian i Izolda, 1972, olej, pł., 74×60
57. Muza jeziora, 1972, olej, pł., 55×38
wł. BWA w Olsztynie
58. Miejsce bólu i rozpacz, 1973, olej, pł., 73×92,5
59. Portret Ewy, 1973, olej, pł., 55×38
60. Na środku jeziora, 1973, olej, pł., 55×38
61. Ocalony z Troi, 1973, olej, pł., 55×38
62. Krajobraz zimowy, 1973, olej, pł., 54×73,5
wł. Wydziału Kultury Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie
63. Czajniki, 1973, olej, pł., 41×27
64. Nocna melodia, 1973, olej, pł., 41×27
65. Kostnica, 1973, olej, pł., 38×45
66. Pastoralka, 1973, akryl, pł., 27×41
wł. prywatna w Warszawie
67. Kobieta z podniesionymi rękoma, 1973, akryl, pł., 41×27
68. Czerwony płaszcz, 1974, akryl, pł., 55×38
69. Czerwona wstążka, 1974, olej, pł., 41×27
70. W pokoju, 1974, olej, pł., 41×27
71. Pieta, 1974, olej, pł., 38×55
72. Wydrążeni, 1974, olej, pł., 54×73
73. Dwie postacie, 1974, olej, pł., 55×46
74. Przy lusterku, 1974, olej, pł., 55×38
75. Kołowrotek, 1975, olej, pł., 77×98
76. Żałość, 1975, olej, pł., 41×27
77. Ifigenia I, 1975, olej, pł., 33×46
78. Ifigenia II, 1975, olej, pł., 46×33
79. Żółta kobieta, 1975, olej, pł., 55×46
80. Kobieta z jasnymi włosami, 1975, olej, pł., 55×38
81. Żółty kaptur, 1975, olej, pł., 55×46

82. Szare niebo, 1975, olej pł., 33×46
83. Czerwone niebo, 1975, olej pł., 46×38
84. Żółte niebo, 1975, olej pł., 41×27
85. Orbitujący I, 1975, olej pł., 73×60
86. Orbitujący II, 1975, olej pł., 73×60
87. Orbitujący III, 1975, olej pł., 73×60
88. Orbitujący IV, 1975, olej pł., 73×60
89. Narcyz, 1975, olej pł., 55×46
90. Chłopiec, 1975, olej pł., 73×54
91. Rozstanie, 1975, olej pł., 84×104
92. Odkrycie, 1975, olej pł., 46×33
93. Pejzaż z kobietą, 1975, olej pł., 46×33
94. Macierzyństwo (zielone), 1975, olej pł., 55×38
95. Na progu I, 1975, olej pł., 55×38
96. Na progu II, 1975, olej pł., 55×38
97. Siedząca i kotara, 1975, olej pł., 41×27
98. Chłopiec z jutrzni, 1975, olej pł., 41×27
99. Czysta zamkowych komnat, 1975, olej pł., 73×65
100. Siedząca, 1975, olej pł., 73×54
101. Umajony, 1975, olej pł., 46×33
102. Z maską, 1975, olej pł., 33×27
103. Faldzistość i ruch, 1975, olej pł., 46×38
104. Dafnis i Chloe, 1975, olej pł., 55×46
105. Nie ma Arkadii, 1975, olej pł., 46×39
106. Kobieta z szalem, 1975, olej pł., 46×55
107. Spotkanie przeciwieństw, 1975, olej pł., 46×38
108. Pole, 1975, olej pł., 80×100
własność prywatna w Olsztynie
109. Czerwona sosna, 1975, olej pł., 80×60
110. Nad jeziorem Wilkus, 1975, olej pł., 55×46
111. Dąb, 1975, olej pł., 41×27
112. Fara w Lidzbarku Warmińskim, 1975, olej pł., 41×27
113. Pejzaż z drzewem, 1975, olej pł., 38×55
114. Brama, 1975, olej pł., 73×54
115. Śpiewający z gałęzią, 1975, olej pł., 73×54
116. Złota matka, 1975, olej pł., 55×46
117. Z Naumburga, 1975, olej pł., 81×65
118. Smutek, 1975, olej pł., 27×41
119. Lidzbark-Zamek, 1975, olej pł., 80×70
120. Souvenir, 1975, olej pł., 80×70
121. Na scenie, 1975, olej pł., 73×65
122. Przeciwieństwa, 1975, olej pł., 73×65
123. Na pasach, 1975, olej pł., 100×130
124. Idąca matka, 1975, olej pł., 73×54
125. Matka z dzieckiem (biała), 1975, olej pł., 73×54
126. Spotkanie, 1975, olej pł., 73×54
127. Planeta demonów, 1975, olej pł., 29×30
128. Pojazdem ze snu, 1975, olej pł., 80×70
129. Wędrówka, 1975, olej pł., 70×80
130. Decyzja, 1975, olej pł., 80×70
131. Sen, 1975, olej pł., 65×81

132. Siedząca frontalnie, 1978, olej pł., 33×27
133. Matka i chłopiec, 1978, olej pł., 70×80
134. Na drodze, 1978, olej pł., 70×80
135. Smutna, 1978, olej pł., 73×54
136. Trzy kobiety, 1978, olej pł., 73×54
137. Matka, 1978, olej pł., 80×70
138. Matka z dzieckiem, 1978, olej pł., 73×54
139. Ponad horyzontem, 1978, olej pł., 80×70
140. Żywioty, 1978, olej pł., 73×54
141. Posąg, 1978, olej pł., 33×24

Akwarele i rysunki

1–14. Kartki ze szkicowników (martwe natury, szkice portretowe, kompozycje figuralne) wrzesień 1939 – lipiec 1944, ołówek piórko tusz, 20,5×15

Z cyklu wojennego Humanizm wojny:

15–25. Szkice koncepcyjne, 1939–1945, 9 rysunków: piórko tusz, 20×15 i 17×22,5; 2 akwarele: 16,5×17 i 15,5×20

26–33. Rysunki ołówkiem, 1940–1942, 31,5×26,5; 34,5×26,5; 34,5×26,5; 27×34; 23,5×27,5; 38×31,5; 32×26,5; 28×21,5

34–44. Akwaforty, 1944–1947, 16×14; 15,5×13;

45–55. Rysunki przygotowawcze do grafik, 1945–1948, ołówek kredka piórko tusz, 21×18; 30×21, 20×17,5; 18,5×17,5; 20,5×18,5; 24,5×20; 20,5×18; 27×21; 21,5×18; 27×20

56. Misy i garnek, 1940, ołówek, 27×34

57. Autoportret, 1940, ołówek, 31×22,5

58. Halinka, 1940, ołówek, 30,5×30,5

59. Rodzina (szkic do kompozycji), 1940, ołówek, 33×26,5

60. Głowa kobieca, 1940, tusz piórko 32×23

61. Wacka, 1940, ołówek, 33×23

62. Pejzaż z Piotrowic, 1941, ołówek, 32×27,5

63. Leżąca, 1941, ołówek, 30×38

64. Piecyk z czajnikiem, 1942, akwarela, 15×17,5

65. Wacka, 1942, akwarela, 38×29

66. Dziecko z owieczką, 1942, ołówek, 25,5×28,5

67. Portret K. Wójcika, 1943, ołówek, 30×22

68. Macierzyństwo, 1943, ołówek, 32,5×26,5

69. Jadzia, 1943, akwarela, 30×25

70. Panika (szkic do kompozycji), 1943, ołówek, 23×28

71. Wacka, 1943, ołówek, 20,5×16

72. Autoportret w kapeluszu, 1943, ołówek, 37,5×26,5

73. Matka i dziecko, 1943, ołówek, 37×28

74. Scena z taczka, 1943, akwarela, 31,5×41,5

75. Scena rodzinna, 1943, akwarela, 36×26,5

76. Dziecko, 1943, akwarela, 35×28

Rysunki – miniatury z lat 1943–1944, ołówek

77. Zmagające się dzieci I, 13,5×12,5

78. Zmagające się dzieci II, 13,5×12,5

79. Dzieci w maskach, 14×10,5

80. Chłopiec przy jedzeniu, 14×10,5
81. Ubieranie dziecka, 15,5×13
82. Scena rodzinna, 15,5×13
83. Matka z dzieckiem, 13,5×12,5

Akwarele i rysunki z lat 1944–1974

84. Bawiące się dzieci, 1944, akwarela, 39,5×53

85. Autoportret, 1944, ołówek, 27×22

86. Genesiada, 1945, akwarela, 19×24

87. Portret kobiety, 1945, ołówek, 28,5×25

88. Portret żony, 1945, ołówek, 35×24

89. Autoportret, 1945, akwarela, 27×22

90. Dziunia, 1945, ołówek, 27×22

91. Autoportret, 1945, węgiel sangwina, 30×21,5

92. Scena uliczna, 1945, ołówek, 30×20,5

93. Autoportret, 1945, sangwina, 31×20

94. W wagonie, 1945, akwarela, 15×18,5

95. Anka, 1946, ołówek, 24,5×18,5

96. Wacka, 1946, ołówek, 37×26

97. Jan Ilkiewicz, 1946, akwarela, 29×23

98. Autoportret, 1946, ołówek, 36×25,5

99. Nad zmarłym, 1946, akwarela, 21,5×25,5

100. Studium portretowe, 1947, akwarela, 35×25

101. Portret kobiety, 1947, piórko tusz, 24×19,5

102. Ich dwoje, 1948, akwarela, 35×25

103. Anka, 1952, tusz lawowany, 35×25

104. Studium portretowe, 1953, ołówek, 35×25

105. Zapatrzona, 1953, tusz lawowany, 35×20

106. Jola K., 1953, tusz lawowany, 34,5×19

107. Dziewczynka w zimowym ubraniu, 1953, akwarela, 35×25

108. Staruszka, 1953, akwarela, 21×17,5

108a. Staruszka, 1953, tusz lawowany, 34,5×19,5

109. Chłopiec, 1953, tusz lawowany, 33×20

110. Kwiaty, 1953, tusz pędzel, 30×21

111. Portret, 1953, tusz pędzel, 19×17,5

112. Profil kobiety, 1954, tusz piórko, 30×21

113. Siedząca, 1954, piórko tusz lawowany, 30×21

114. Czytająca, 1954, tusz piórko, 21×17,5

115. Matka rozpaczająca, 1954, akwarela tusz piórko, 29,5×21

116. Chłopka, 1955, tusz lawowany, 26×20

117. Stara Mazurka przy kołowrotku, 1955, tusz lawowany, 34×20
wł. Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie

118. Panna młoda, 1955, tusz lawowany, 24,5×19,5

119. Panna młoda, 1955, akwarela tusz piórko, 24,5×19,5

120. Konary czereśni, 1955, tusz piórko, 20×16,5

121. Leżący chłopiec, 1955, tusz piórko, 19,5×17

122. Szkic do kompozycji, 1955, tusz piórko, 30×21

123. Z obandażowaną ręką, 1955, tusz piórko, 30×21

124. Dziewczę z warkoczykami, 1955, tusz piórko, 30×21

125. Siedząca, 1955, tusz pędzel, 30×21

126. Anka zapatrzona, 1955, tusz piórko, 30×21

127. Piwonie, 1955, tusz piórko, 30×21

128. Opadłe maki, 1955, tusz piórko, 30×21

129. Matka, 1955, tusz piórko, 30×21

130. Studium do portretu, 1955, tusz piórko, 30×21

131. Głowa, 1955, akwarela, 29,5×18,5

132. W masce, 1955, akwarela, 31×24,5

133. Głowa kobieca, 1955, tusz piórko, 21×17

134. Siedząca, 1955, tusz piórko, 32×23

135. Anka, 1955, tusz piórko, 30×21

136. Studium kobiece, 1955, tusz lawowany, 26×20

137. Odpoczywająca, 1955, akwarela, 19,5×32

138. Panna Basia, 1957, tusz pędzel, 30×21

139. Kobieta w chustce, 1957, akwarela, 29,5×19,5

140. Przed lustrem, 1957, akwarela, 28×18,5

141. Autoportret kubizujący, 1957, technika mieszana, 30×21

142. W stroju deszczowym, 1957, akwarela, 39,5×18,5

143. Głowa dziewczyny, 1957, węgiel, 33×19,5

144. Studium z podniesioną ręką, 1957, węgiel, 35×19

145. W czerwonej sukni, 1957, akwarela, 42×32

146. Pierrot, 1957, węgiel, 30,5×19,5

147. Siedząca z podpartą ręką, 1957, kredka, 37,5×27

148. Odpoczywająca, 1958, tusz pędzel, 32×23

149. Anka na krześle, 1958, akwarela, 35×25

150. Macierzyństwo, 1958, tusz piórko, 30×21

151. Postać kobieca, 1958, tusz piórko, 25×25,5

152. Siedząca w chustce, 1958, tempera, 30×21

153. Portret kobiety, 1958, akwarela, 30×21

154. Postać kobieca, 1958, tusz piórko, 29×20

155. Siedząca z jabłkiem, 1958, tusz piórko, 28,5×20

156. Zapinanie chustki, 1958, tusz piórko, 32×21

157. Siedzący chłopiec, 1958, ołówek, 30×19

158. Siedząca z profilu, 1958, tusz piórko, 34×20

159. Studium portretowe, 1958, ołówek, 48×32,5

160. Postać kobieca, 1958, węgiel, 35×19

161. Dziewczynka, 1958, kredka, 32×20

162. Sabina, 1958, tusz pędzel, 36×19,5

163. Anka czytająca, 1958, węgiel, 35,5×19,5

164. Portret p. M., 1958, tusz piórko, 34,5×19

165. Kobieta z naszyjnikiem, 1958, piórko tusz lawowany, 30,5×18,5

166. Pastorałka, 1958, tusz piórko, 19,5×36

167. Czytająca, 1958, tusz piórko, 32×24

168. Siedząca kobieta, 1958, kredka, 32,5×24

169. Siedząca na parapecie, 1958, tusz lawowany, 32×24

170. Wspomnienie, 1958, tusz lawowany, 26,5×36,5

171. Anka, kredka, 1959, 35×19,5

172. Przy myciu, 1959, węgiel, 35×19,5

173. Przy prasowaniu, 1959, kredka, 36×19,5

174. Przy czytaniu, 1959, węgiel, 29,5×19

175. Odpoczynek, 1959, piórko tusz lawowany, 24×32,5

176. Leżąca kobieta, 1959, tusz lawowany, 20,5×46,5

177. W płaszczu deszczowym, 1959, węgiel, 36×20

178. Grażyna, 1959, tusz piórko, 33×19

179. Postać siedząca, 1959, akwarela kredka, 36×20
180. Anka w łóżku, 1959, węgiel, 20×36
181. Głowa dziewczyny, 1959, tusz pędzel, 27,5×22
182. Taniec, 1959, tusz lawowany, 20×28
183. Taniec, 1959, tusz piórko kredka, 33×19,5
184. W pozie leżącej, 1959, kredka, 19×36,5
185. Leżąca kobieta, 1959, akwarela, 19×34,5
186. Grzyby, 1959, tusz piórko, 20×34,5
187. Przy cerowaniu, 1959, tusz piórko, 19×35
188. Studium portretowe, 1959, sangwina, 33×24
189. Krajobraz jesienny, 1959, akwarela, 20,5×35,5
190. Studium portretowe, 1959, węgiel, 36,5×20
191. Dzbane i kieliszek, 1959, akwarela, 31×19
192. Siedzący chłopiec, 1959, akwarela, 32,5×20,5
193. Studnia, 1959, tusz piórko, 35,5×19,5
194. Bawiące się dzieci, 1959, piórko tusz lawowany, 28,5×20
195. Syfon i szklanki, 1959, ołówek i akwarela, 20×33
196. Matka z dzieckiem, 1960, węgiel, 47,5×36
197. Martwa natura, 1960, akwarela, 32,5×25
198. Dwie postacie, 1960, tusz piórko i akwarela, 31,5×20
199. Matka z dwojgiem dzieci, 1960, tusz piórko, 26,5×22
200. Z dzieckiem na plecach, 1960, tusz piórko, 35,5×19,5
201. Kumoszkę, 1960, akwarela, 36,5×20
202. Kumoszkę z dzieckiem, 1960, akwarela, 36,5×20
203. Kobieta leżąca, 1960, kredka, 19,5×36
204. Dziewczyna z dzbankiem, 1960, kredka, 32×24
205. Dziewczyna z dzbankiem, 1960, tusz piórko, 32,5×24
206. Martwa natura z garnkami, 1960, akwarela, 25×35
207. Głowa dziewczynki, 1960, węgiel, 35×20
208. Leżąca, 1960, akwarela, 25×35
209. Czytająca, 1961, tusz piórko, 19×34,5
210. Matka z leżącym dzieckiem, 1961, akwarela, 36×19,5
211. Matka z leżącym dzieckiem, 1961, tusz piórko, 31×25
212. Matka z leżącym dzieckiem, 1961, tusz piórko, 26,5×22
213. Dwie matki, 1961, tusz piórko, 19,5×29
214. Matka tuląca dziecię, 1961, tusz piórko akwarela, 35×19,5
215. Matka z dzieckiem, 1961, tusz piórko, 35×25
216. Kobieta leżąca, 1961, tusz piórko, 24×31,5
217. Śpiąca, 1961, akwarela, 18,5×28
218. Scena z dramatu, 1961, akwarela, 32×17,5
219. Siedząca I, 1962, akwarela kredka, 36×24
220. Siedząca II, 1962, tusz piórko, 36×24
221. Siedząca III, 1962, akwarela kredka, 36×24
222. Odpoczynek na murku, 1962, kredka akwarela, 19×35
223. Dwie odpoczywające postacie, 1962, akwarela kredka, 19×32
224. Matki I, 1962, tusz piórko, 19×33
225. Matki II, 1962, tusz piórko, 19×32
226. Zagroda, 1962, piórko tusz lawowany, 35×19
227. Dziewczęta, 1962, tusz piórko, 34,5×20
228. Rodzeństwo, 1962, akwarela, 36×24

229. Kwiaty, 1962, akwarela węgiel, 35,5×19,5
Szkice bułgarskie, 1962–1963, tusz piórko
230. Droga pod Sozopolem, 24×32
231. Uliczka w Tyrnowie, 32×20
232. Bojana – przed cerkwią, 32×24
233. Sozopol, 24×32,5
234. Pod murami Nesebyru, 21×36
235. Asenowgrad, 24,5×32
236. Nad morzem, 20×24,5
237. Domy nad morzem, 21×35,5
238. Skąły Sozopola, 19×34,5
239. Nesebyr, 20,5×35
240. Brzeg Sozopola, 20,5×35
241. Skąły i miasto, 21×36
242. Skomplikowane skały, 24×32,5
243. Przy czytaniu, 1963, węgiel gwasz, 30×20
244. Grupa osób, 1963, tusz piórko, 29×40
245. Plaża, 1963, piórko tusz lawowany, 24×32,5
246. Śpiący, 1963, piórko tusz lawowany, 24×32,5
247. Matka z dzieckiem, 1963, piórko tusz lawowany, 24×19,5
248. W deszczu, 1963, tusz piórko, 23×33,5
249. W wagonie, 1963, kredka, 35×45,5
250. Plaża, 1963, akwarela, 24,5×36
251. Kobieta z podpartą ręką, 1963, piórko tusz lawowany, 35×19,5
252. Siedzące postacie, 1963, tusz piórko i akwarela, 29,5×18,5
253. Siedząca, 1963, atrament akwarela, 32×24
254. Butelka, 1963, akwarela, 33×18
255. Przy jedzeniu, 1963, piórko tusz lawowany, 35×19,5
256. Z baśni mazurskich. Scena z potworem, 1963, akwarela kredka, 33,5×19
257. Martwa natura, 1963, akwarela węgiel, 19×33,5
258. Profil dziewczynki, 1963, węgiel, 32×17,5
259. Przy prasowaniu, 1964, węgiel, 34,5×19
260. Bańki mydlane, 1964, tusz piórko akwarela, 27,5×18,5
261. Ogródek, 1964, tusz piórko, 18,5×17,5
262. Pejzaż z Paulinowa, 1964, tusz piórko, 15,5×18
263. Pejzaż, 1964, tusz piórko, 20×23,5
264. Pejzaż z okolic Garbowa, 1964, tusz piórko, 19×32,5
265. Kaktusy, 1964, akwarela, 33,5×19
266. Rodzeństwo, 1964, technika mieszana, 36×24
267. Głowa, 1964, piórko tusz lawowany, 32,5×20
268. Rodzina, 1964, węgiel, 24×32
269. Pochylona z kokardą, 1964, tusz pędzel, 26×21
270. Matka z dzieckiem, 1964, kredka akwarela, 35×25
271. Marychna, 1964, tusz piórko, 32×24
272. Skrzypaczka I, 1964, kredka, 32,5×24
273. Skrzypaczka II, 1964, kredka, 32,5×24
274. Skrzypaczka III, 1964, piórko tusz lawowany, 32,5×24
275. Zamek olsztyński, 1964, węgiel, 24,5×32,5
276. Krzesło dzbanek i wiadro, 1964, akwarela, 29×20
277. Krzesło z misą i dzbanek, 1964, akwarela, 29×20

278. Jabłka w pudełku, 1964, tusz piórko, 24×32
279. Jabłka na krześle, 1964, tusz piórko, 35×25
280. Gruszki na krześle, 1964, tusz piórko, 35×25
281. Owoce i dzbanek, 1964, węgiel gwasz, 24×32,5
282. Jabłka i dzbanek, 1964, tusz piórko, 20×21
283. Ogórki w misce, 1964, tusz piórko, 32,5×24
284. Makówki, 1964, tusz piórko, 24×31,5
285. Ogórki, 1964, tusz piórko, 24×31
286. Jabłka, 1964, tusz piórko, 31×24
287. Bez lekarski, 1964, tusz piórko, 32×24
288. Jabłka, 1964, tusz piórko, 31,5×24
289. Floksy i jabłka, 1964, tusz piórko, 33×24
290. Gruszki, 1964, tusz piórko, 24×31,5
291. Grusze, 1964, tusz piórko, 24,5×31
292. Liście, 1964, tusz piórko, 24×31
293. Grzyby I, 1964, tusz piórko, 24×31
294. Grzyby II, 1964, tusz piórko, 24×31,5
295. Grzyby III, 1964, akwarela, 24,5×31,5
296. Cebule, 1964, tusz piórko, 24×31,5
297. Suszone gruszki 1964, tusz piórko, 24,5×32
298. Piramida owoców, 1964, tusz piórko, 21×29
299. Cebule rozrzucone, 1964, tusz piórko, 24×32
300. Floksy i jabłka, 1964, tusz piórko, 24×31,5
301. Makówki, 1964, tusz piórko, 21×29
302. Grusze w pudełku, 1964, tusz piórko, 24×31,5
303. Kwiaty, 1964, tusz piórko, 31,5×24
304. Z baśni mazurskiej, 1964, tusz piórko, 35,5×25
305. Wieś rybacka Głodowo, 1964, piórko tusz, 24×32,5
306. Pejzaż zimowy, 1964, piórko tusz, 19,5×35,5
307. Pejzaż zimowy III, 1964, tusz piórko, 20×35
308–313. Z cyklu rybackiego. Połów zimą, 1964, kredka piórko tusz lawowany, 24,5×31,5; 24×31,5; 24×32,5; 32,5×24; 24,5×31,5; 24×31
314. Z cyklu rybackiego, 1964, piórko tusz lawowany, 24×31,5 wł. Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie

Z cyklu rybackiego:

315. Reperacja sieci I, 1964, piórko tusz, 32,5×24 wł. Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie
316. Reperacja sieci III, 1964, piórko tusz, 32,5×24 wł. Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie
317. Domy w śniegu, 1964, tusz piórko, 20×34
318. Martwa natura, 1964, tusz piórko, 33×24
319. Dziewczęta, 1964, piórko tusz lawowany, 32,5×24
320. Matka z dzieckiem, 1965, węgiel gwasz, 32,5×24
321. Rozpaczające, 1965, tusz piórko, 32,5×24
322. Siedząca para, 1965, tusz piórko węgiel, 31,5×24
323. Buciki, 1965, piórko tusz lawowany, 16,5×20
324. W wagonie, 1965, atrament akwarela, 19×29
325. Macierzyństwo, 1965, piórko tusz lawowany, 33×24
326. Siedząca, 1965, akwarela, 32,5×24
327. Martwa natura, 1965, akwarela, 20×34

328. Czesząca się, 1965, tusz piórko akwarela, 33,5×22,5
329. Trzy postacie, 1965, tusz piórko akwarela, 31×25
330. Dwie postacie, 1965, tusz piórko, 31×25
331. Rozmowy, 1965, tusz piórko, 31×25
332. Siedzący, 1965, atrament akwarela, 29,5×21
333. Kompozycja, 1965, atrament akwarela, 30,5×25
334. Harce furii, 1965, atrament akwarela, 30,5×24,5
335. Petunia, 1965, tusz piórko, 35,5×19,5
336. Kwiaty, 1965, tusz piórko, 30,5×25
337. Kwiaty, 1965, akwarela, 31,5×24
338. Siedząca, 1965, akwarela, 30,5×25
339. Gimnastyczka I, 1965, tusz gwasz, 31,5×25
340. Gimnastyczka II, 1965, tusz gwasz, 32×24
341. Spotkanie, 1965, tusz piórko, 31,5×24
342. W kuchni, 1965, tusz piórko, 32×24
343. Dzbany, 1965, ołówek, 24×32,5
344. Kobieta i bestia, 1965, tusz piórko, 24×32
345. Przy czesaniu, 1965, atrament tusz lawowany, 31,5×24
346. Przejście, 1965, tusz piórko, 24×32
347. Scena teatralna, 1965, tusz piórko, 32,5×24
348. Matka z dzieckiem, 1965, atrament piórko, 32,5×24
349. Dwie postacie w rozmowie, 1965, tusz piórko, 19,5×34,5
350. Ulica, 1965, tusz piórko akwarela, 32×24
351. Przy czesaniu, 1965, kredka akwarela, 31,5×24,5
352. Matka z dzieckiem, 1965, tusz piórko, 35,5×25
353. Siedzący, 1965, tusz piórko, 24×33 wł. prywatna w Warszawie
354. Samotna, 1965, tusz piórko, 32,5×24
355. Siedzące, 1965, tusz piórko, 32×24
356. Martwa natura, 1965, tusz piórko, 23,5×32,5
357. Plaża, 1965, tusz piórko, 24×32,5
358. Profil, 1965, węgiel, 32,5×24
359. Na plaży, 1965, tusz piórko, 32,5×24
360. Korowód, 1965, tusz piórko, 24×32,5

Z cyklu Reszel, 1965–1966

361. Uliczka I, tusz piórko, 19×34
362. Uliczka II, tusz piórko, 24,5×32,5
363. Miasto – widok ogólny, tusz piórko, 24×32
364. Pejzaż podreszelski, akwarela, 24×36
365. Domy i fara, kredka, 24,5×32
366. Zamek i fara, ołówek, 24×32,5
367. Domy i fara, akwarela, 16×33
368. Dziewczęta, 1965, tusz piórko, 30,5×50
369. Dwie dziewczyny, 1968, tusz piórko, 30,5×25
370. Śpiący, 1968, technika mieszana, 24×32,5
371. Akt, 1968, tusz piórko akwarela, 24×33
372. Na stole, 1968, tusz pędzel, 32,5×24
373. Głowa kobieca, 1968, tusz piórko, 27,5×22
374. Katastrofa, 1968, tusz piórko, 28×21,5
375. Rycerz, 1968, tusz piórko, 27,5×22
376. Martwa natura, 1968, tusz piórko, 19,5×34,5

377. Matka z dzieckiem, 1968, tusz pędzel, 32,5×24
 378. Ciekawska, 1968, tusz piórko, 24×32,5
- Z cyklu Frombork, 1968–1970, tusz piórko
 379. Fasada katedry, 32,5×24,5
 380. Katedra i wieża Radziejowskiego, 19,5×34,5
 381. Dziedziniec katedry, 19×29
 382. Katedra w drzewach, 24×32,5
 383. Widok katedry z dźwigiem, 24×32,5
 384. Katedra i domy, 24,5×32
 385. Katedra, 24,5×32,5
 386. Domy pod katedrą, akwarela, 25×31,5
 387. Kruchta i ściany katedry, 25×32,5
 388. Chłopiec, 1969, tusz lawowany, 32,5×24
 389. Chłopiec, 1969, akwarela, 32,5×24
 390. Z podpartymi rękoma, 1969, tusz piórko, 31,5×24,5
 391. Martwa natura, 1969, kredka, 24×32,5
 392. Martwa natura, 1969, akwarela, 20×34,5
 393. Tkanina, 1969, tusz piórko, 34×20
 394. Nad zmarłym, 1969, długopis, 24×32,5
 395. Matka z dzieckiem, 1970, tempera piórko kredka, 33×24
 396. Parka w autobusie, 1970, tempera piórko, 33×24,5
 397. Rozpacz, 1970, piórko tusz lawowany, 32,5×24
 398. Z okupacji, 1970, tusz piórko kredka, 32,5×24
 399. Śpiewaczka 1970, akwarela, 34,5×20
 400. Matka z dzieckiem, 1970, kredka, 33×24
 401. Słuchanie opowieści, 1970, tusz piórko, 24×31,5
 102. Nachylona I, 1971, tusz piórko ołówek, 31,5×24,5
 403. W pokoju, 1971, akwarela, 32,5×25
 404. Matka z dzieckiem, 1971, akwarela, 32,5×24
 405. Nachylona II, 1971, akwarela, 31,5×24,5
 406. Słoneczny pokój, 1971, akwarela, 36×25
 407. Dziewczynka, 1971, akwarela, 32,5×24
 408. Diabeł z baśni I, 1971, tusz piórko, 31,5×24,5
 409. Siedząca, 1971, kredka, 32×24
 410. Stojąca postać, 1971, tusz piórko, 31×24,5
 411. Przy stole (Matka z dzieckiem), 1971, tusz piórko kredka, 34×17,5
 412. Na scenie, 1971, tusz piórko, 31,5×24
 413. Trzy postacie, 1971, tusz piórko, 34,5×20
 414. Postać z baśni, 1971, kredka, 35,5×20,5
 415. Płacząca, 1971, tusz piórko, 32,5×25
 416. Odpoczywająca, 1971, piórko tusz lawowany, 19×34,5
 417. Diabeł z baśni II, 1971, tusz piórko, 32×24,5
 418. Z podpartymi rękoma, 1971, kredka, 31×25
 419. Akt, 1971, tusz piórko, 32,5×19
 420. Rozmowa, 1971, tusz piórko, 33×25
 421. Siedząca, 1971, akwarela kredka, 31,5×24
 422. Rozmawiający, 1972, tusz pędzel, 24×31,5
 423. Siedząca, 1972, tusz piórko, 32,5×25
 424. Portret kobiety, 1972, tusz pędzel, 32×24,5
 425. Postać kobieca, 1972, akwarela, 32,5×25
 426. Siedząca, 1972, akwarela, 32,5×24

427. Siedząca, 1972, tusz piórko, 31×24
 428. Szopa, 1972, tusz pędzel, 24×32,5
 429. Porąbane drzewo I, 1972, tusz pędzel, 24,5×32
 430. Porąbane drzewo II, 1972, tusz pędzel, 24,5×32
 431. Plot, 1972, tusz pędzel, 24,5×32
 432. Klatka na króliki, 1972, tusz pędzel, 24,5×31,5
 433. Chłopiec na schodach, 1972, tusz pędzel, 32,5×24,5
 434. Przy pracy, 1972, tusz pędzel, 31,5×24,5
 435. Rodzeństwo, 1972, tusz pędzel, 24×31,5
 436. Dziewczeta, 1972, tusz piórko, 32,5×24
 437. Kobieta, 1972, kredka piórko tusz, 34×18,5
 438. Naczynia w kuchni, 1972, tusz piórko, 24,5×32
 439. Oplakiwanie I, 1972, tusz piórko, 20×34,5
 440. Oplakiwanie II, 1972, tusz piórko, 25×32,5
 441. Oplakiwanie III, 1972, ołówek akwarela, 24×32
 442. Oplakiwanie IV, 1972, tusz pędzel, 24×32
 443. Matka z dzieckiem (majestatyczna), 1972, technika mieszana, 32×24
 444. Postać z baśni, 1972, tusz piórko, 32×25
 445. Rozpacz, 1972, tusz piórko, 25×32,5
 446. Matka z dzieckiem, 1973, tusz piórko kredka, 31,5×24,5
 447. Chocholy I, 1973, tusz pędzel, 29,5×20,5
 448. Chocholy II, 1973, tusz pędzel, 29,5×21
 449. Chocholy III, 1973, tusz pędzel, 29,5×21
 450. Chocholy IV, 1973, tusz pędzel, 29,5×21
 451. Anna M., 1973, tusz pędzel, 32,5×25
 452. Ewa z rozpuszczonymi włosami, 1973, tusz piórko kredka, 32,5×25
 453. Kompozycja baśniowa, 1973, tusz pędzel, 24×32,5
 454. Pelargonie, 1973, tusz piórko, 31,5×25
 455. Szkic portretowy Ewy, 1973, tusz pędzel, 32×24,5
 456. Model z pleneru, 1973, tusz piórko, 32×24
 457. Siedzący chłopiec, 1973, tusz piórko, 35×20,5
 458. Chłopiec z pleneru, 1973, tusz pędzel, 32,5×24
 459. Odpoczynek, 1973, tusz piórko, 25×32,5
 460. Scena baśniowa, 1973, tusz piórko, 24×32,5
 461. Wydrążeni, 1973, tusz piórko, 24×32,5
 462. Leżąca, 1974, akwarela, 24×33
 463. Garbno wieś, 1974, tusz piórko, 20×35,5
 464. Umarłe drzewo, 1974, tusz pędzel, 31×25
 465. Teresa K., 1974, tusz piórko, 24×32,5
 466. Jezioro, 1974, tusz piórko, 24×32
 467. Portret Ewy, 1974, kredka akwarela, 32,5×25
 468. Ifigenia, 1974, tusz piórko, kredka, 32×24
 469. Krzyk, 1974, tusz piórko, 32,5×24
 470. Biegnąca, 1974, tusz piórko, 29,5×20
 471. Na wietrze, 1974, tusz piórko, 29,5×20
 472. Trzy postacie, 1974, tusz piórko, gwasz, 32,5×25
 473. Z parasolką i torbą, 1974, tusz pędzel, 29,5×20
 474. Chłopiec, 1974, tusz piórko, 29,5×20
 475. Panna młoda, 1964, tusz piórko, 29,5×20
 476. W kapturze, 1974, tusz piórko, 29,5×20

477. Tancerka, 1974, tusz piórko, 29,5×20
 478. Z podwójną twarzą, 1974, piórko tusz lawowany, 34×19,5
 479. Wdowa, 1974, tusz piórko, 33×25
 480. Kumoszki, 1974, tusz piórko, 32,5×24
 481. Para (Dwoje), 1974, tusz pędzel, 24,5×31,5
 482. Ich dwoje, 1974, tusz piórko, 24×32,5
 483. Para na ławce, 1974, piórko tusz lawowany, 33×24
 484. Pieta, 1974, tusz pędzel, 24×32,5
 485. Głowa, 1974, akwarela, 29×20,5
 486. Zapinanie chustki, 1974, tusz piórko, 32,5×25
 487. Czuwanie, 1974, tusz piórko, 33×25
 488. Rodzina satyrów, 1974, tusz piórko, 33×24
 489. Stara wierzba, 1974, tusz piórko, 35,5×20
 490. Dwie sosny, 1974, tusz piórko, 32,5×24
 491. Sosny I, 1974, tusz piórko, 31,5×20
 492. Sosny II, 1974, tusz piórko, 31,5×20
 493. Sosny III, 1974, tusz piórko, 31,5×20
 494. Sosny IV, 1974, tusz piórko, 32,5×24
 495. Sosny V, 1974, tusz piórko, 34,5×19
 496. Sosny VI, 1974, tusz piórko, 31,5×20
 497. Sosny VII, 1974, tusz piórko, 31,5×20
 498. Sosny VIII, 1974, tusz piórko, 31,5×20
 499. Olcha, 1974, tusz piórko, 31,5×20
 500. Stojąca kobieta w chustce, 1974, tusz piórko akwarela, 32×24
 501. Siedząca, 1974, tusz piórko, 35×25
 502. Wędrowniczek, 1974, tusz piórko, 31,5×24
 503. Z chustką, 1974, tusz piórko, 31,5×24
 504. Samotność, 1974, tusz pędzel kredka, 24×32,5
 505. Rozmawiające, 1974, tusz piórko, 32,5×23,5
 506. Dziewczyna siedząca na krześle, 1974, tempera, 31,5×24,5
 507. Portret Gabi, 1974, kredka, 25×32,5

Portrety z pleneru:

508. Elka, 1974, tusz piórko kredka, 32×24
 509. Elżbietka, 1974, kredka, 32,5×25
 510. Grażynka, 1974, tusz piórko kredka, 31,5×24,5
 511. Ewa, 1974, tusz piórko kredka, 31,5×25
 512. Umajony, 1974, tusz piórko, 31,5×24
 513. Z cyklu Na progu I, 1974, tusz pędzel, 29,5×21
 514. Z cyklu Na progu II, 1974, tusz piórko tempera, 27×20
 515. Z cyklu Na progu III, 1974, tusz pędzel, 30×20,5
 516. Idąca podczas wiatru, 1974, tusz pędzel, 28,5×22,5
 517. Stojąca kobieta, 1974, tusz pędzel, 28×23
 518. Otulona, 1974, tusz pędzel, 28×23
 519. Kobieta w ruchu, 1974, tusz pędzel, 28×23
 520. Siedząca, 1974, tusz pędzel, 28,5×23
 521. Dziewczyna, 1974, węgiel, 31,5×24,5
 522–532. Z cyklu Orbitujący I–XI, 1974, tusz pędzel, 32,5×24
 533. Dwie kobiety, 1974, tusz piórko, 32,5×24
 534. Krajobraz ze snu, 1974, tusz piórko, 24×31,5
 535. W rozmowie, 1974, tusz piórko, 31,5×24,5
 536. Z profilu, 1974, tusz piórko pastel, 31,5×24,5

537. Siedząca dziewczyna, 1974, tusz piórko kredka, 31,5×25
 538. Para, 1974, tusz piórko akwarela, 32,5×25
 539. Z podniesioną głową, 1974, pastel, 33×24
 540. Rysunek automatyczny, 1974, tusz piórko, 31,5×25
 541. Krocząca, 1974, ołówek, 31,5×24,5
 542. Popiersie, 1974, tusz piórko, 32×25
 543. Czesząca się, 1974, tusz piórko, 33×23,5
 544. Na drewnianym koniku, 1974, tusz piórko, 32,5×25
 545. Dziewczę z jabłkiem, 1974, tusz piórko, 31,5×24,5
 546. Zabawa prestidigitatora, 1974, tusz piórko, 32×25
 547. Macierzyństwo, 1974, tusz pędzel, 31,5×24
 548. Z parasolem, 1974, kredka, 31,5×25
 549. Głowa, 1974, węgiel, 32×25
 550. Na wysokim stolku, tusz piórko, 24×32,5
 551. Siedząca z warkoczami, 1974, tusz piórko, 31,5×24,5
 552. Odbicie, 1974, tusz piórko, 31,5×24,5
 553. Z hulajnogą, 1974, tusz piórko pastel, 31,5×24,5
 554. Dziewanny, 1974, tusz piórko, 35×20
 555. Drzewa, 1974, tusz piórko, 35×20
 556. Leżąca, 1974, tusz piórko, 24×32
 557. W ruchu, 1974, tusz piórko, 32,5×24
 558. Przy ubieraniu, 1974, tusz pędzel, 31,5×24
 559. Macierzyństwo, 1974, tusz piórko, 35×20
 560. Siedząca postać, 1974, tusz pędzel, 32,5×24
 561. Portret Ewy, 1974, tusz, 32×24
 562. Reck, 1974, tusz piórko, 35×20
 563. Przed publicznością, 1974, tusz piórko, 35×20
 564. Kielich, 1974, tusz piórko, 33×24
 565. Matka z dzieckiem, 1974, tusz piórko akwarela, 35×20
 566. Dziewanna, 1974, tusz piórko kredka, 35×20
 567. Para, 1974, tusz piórko, 35×20

Grafika 1944–1946

1. Dzieci zmagające się, akwaforta, 8,6×8,3
2. Chłopiec przy jedzeniu, akwaforta, 8,6×8
3. Matka z dzieckiem, akwaforta, 8,4×7,7
4. Scena rodzinna, akwaforta, 15,7×12,9
5. Po kąpieli, sucha igła, 14×9,8
6. Powitanie, akwaforta, 14×14
7. Przy praniu, sucha igła, 11,5×9,3
8. Martwa natura z rzeźbą barokową, sucha igła, 14,2×12
9. Dziewczynka, sucha igła, 14×12
10. Studium portretowe, sucha igła, 7,2×8
11. Autoportret w kapeluszu, sucha igła, 13,3×11
12. E. Czerwiński, akwaforta, 11×14
13. Autoportret, sucha igła, 11×9,6
14. Autoportret z podpartą ręką, akwaforta, 14,2×12
15. Na drewnianym koniu, miękki werniks, 16×14
16. Autoportret w kapeluszu, akwaforta, 14×9,5

17. Ucieczka, miękki werniks akwatinta, 15×10,8
18. Krzyś, sucha igła, 11×10,5
19. Genesiada, akwaforta, 10×14,5
20. Leżący koń, akwaforta, 6,5×10
21. Wacka, sucha igła, 14,2×12
22. Portret kobiecy, sucha igła, 14×12
23. Studium portretowe (Wacka), sucha igła, 14×12
24. Panna Basia, akwaforta, 14×12
25. Studium dziewczynki II (Kryś), sucha igła, 12,6×11,2
26. Pejzaż z Nałęczowa, sucha igła, 11×13,8
27. Park w Nałęczowie, sucha igła, 14×11,3
28. Pejzaż z Nałęczowa, sucha igła, 11×15,5
29. Czytająca, akwaforta akwatinta, 16×14
30. Danusia, sucha igła, 13,7×11,3
31. Matka z dzieckiem, akwaforta akwatinta, 14,2×12
32. Karczowanie lasu, sucha igła, 14,2×15,7
33. Staruszka, akwaforta, 10,7×9
34. E. Sukertowa-Biedrawina, sucha igła, 15,5×13,5
35. Michał Kajka – mazurski poeta ludowy, sucha igła, 16×14,2
36. Samotna sosna, akwaforta, 16×14,3
37. Akt, akwatinta, 16,3×11,5
38. Przy czesaniu, akwaforta, 15,5×10
39. Akt siedzący, odprysk, 14,7×10
40. Głowa dziewczynki, sucha igła, 13×10
41. Tristan i Izolda I, akwaforta, 12,3×9,8
42. Tristan i Izolda II, akwaforta akwatinta, 12,3×9,8
43. Głowa kobieca, akwatinta, 14,8×10,8
44. Dziewczeta, odprysk, akwatinta, 21×16,5
45. Pantofelki, miękki werniks, 16,5×21
46. Matka z dziećmi, odprysk, 15×9,5
47. Rybak I, akwaforta akwatinta, 14,8×20,3
48. Rybak II, akwaforta, 15,3×20,3
49. Rybak III, akwaforta, 19×29,5
50. Ze skakanką, monotypia, 35×19
51. Scena teatralna, akwaforta akwatinta, 20,5×15
wł. Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie
- 52–58. Cykl groteskowy: Adoracje 1946–1948, sucha igła, 13,8×10,5;
12,5×10,5; 14×11,5; 10,8×11,5; 13×11; 12×11,8; 12,5×11,5

1

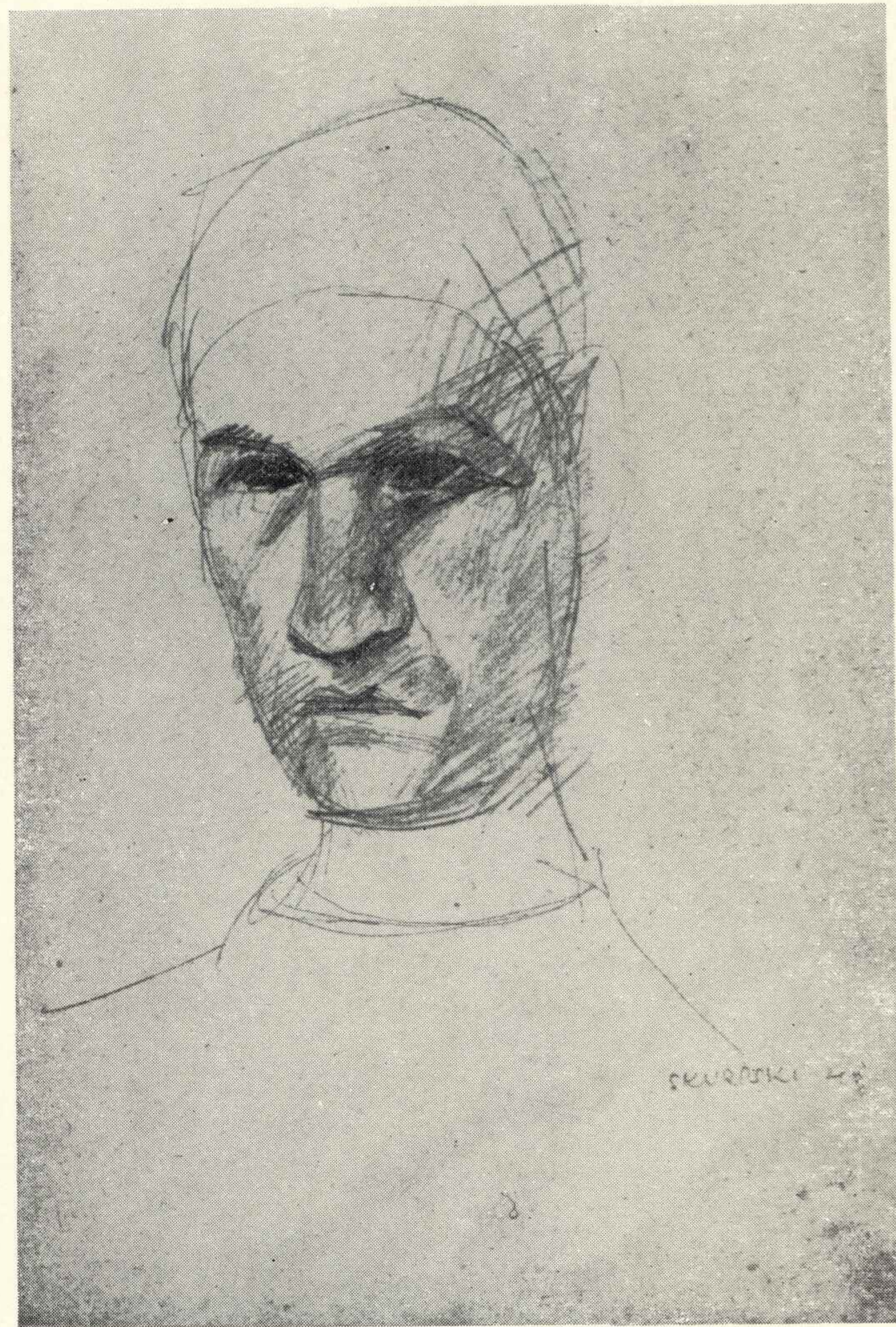

1. Autoportret w kapeluszu, 1943

2, 3. Ze szkicowników, 1940
4. Autoportret, 1940

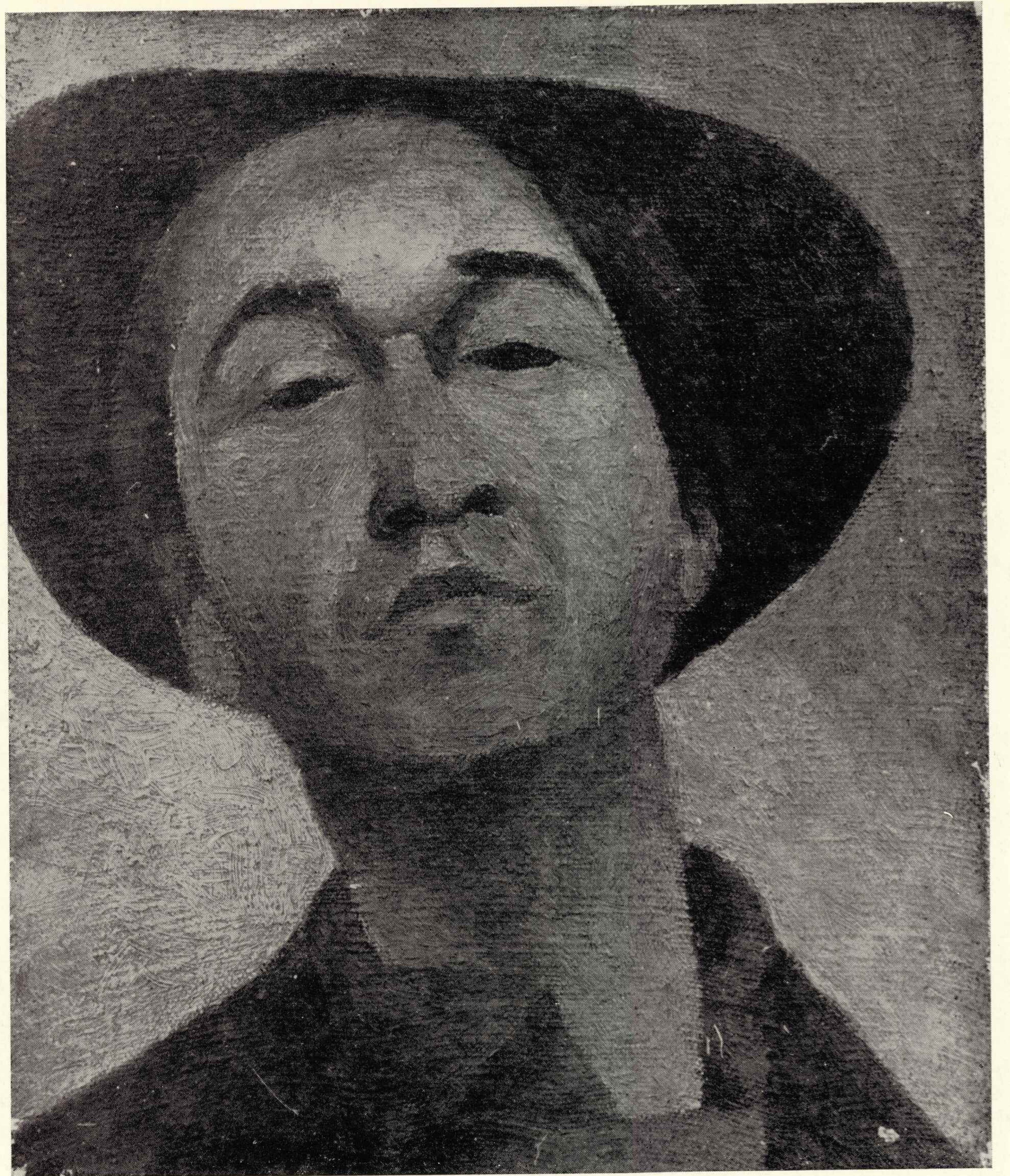
2

3

4

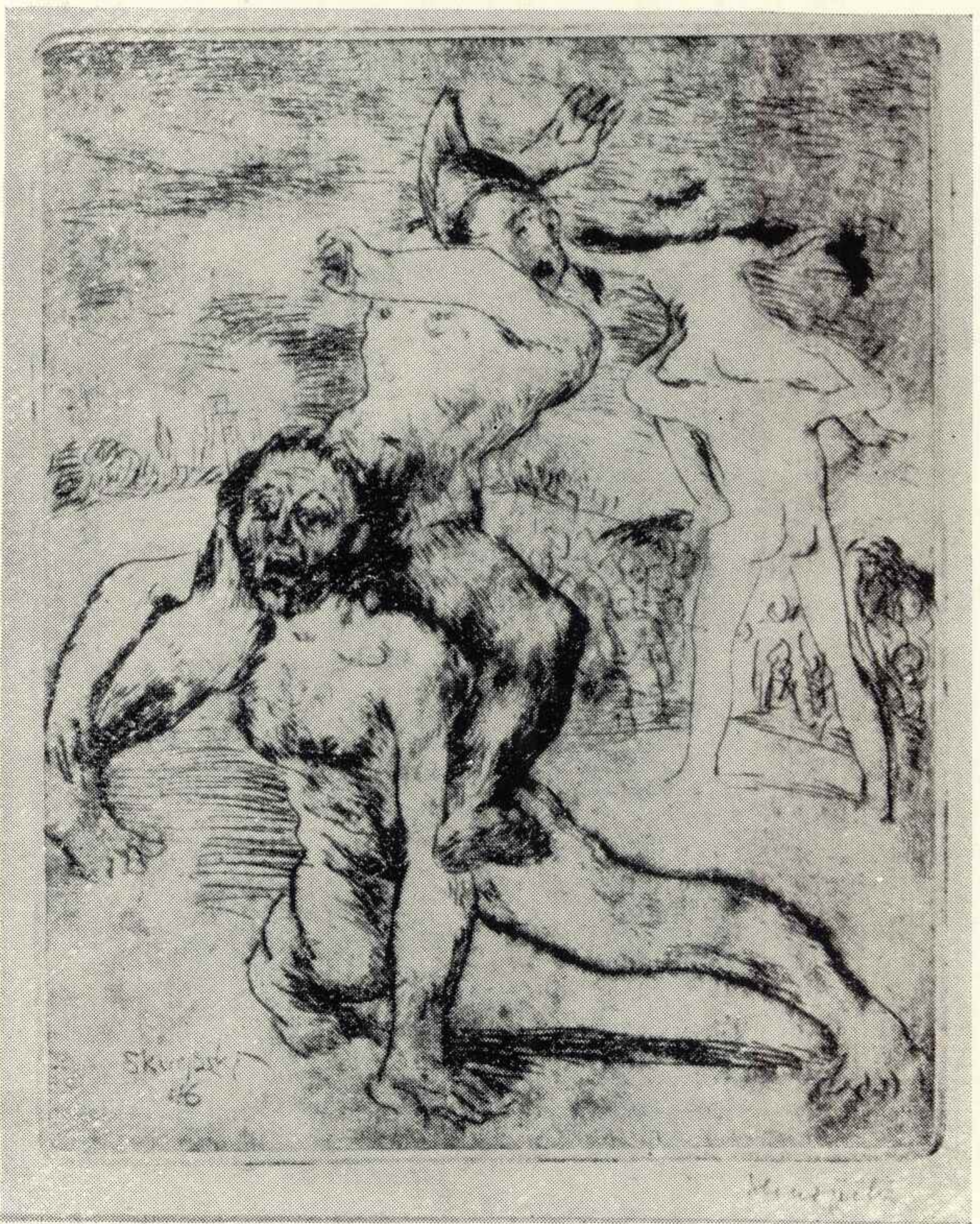

5

6

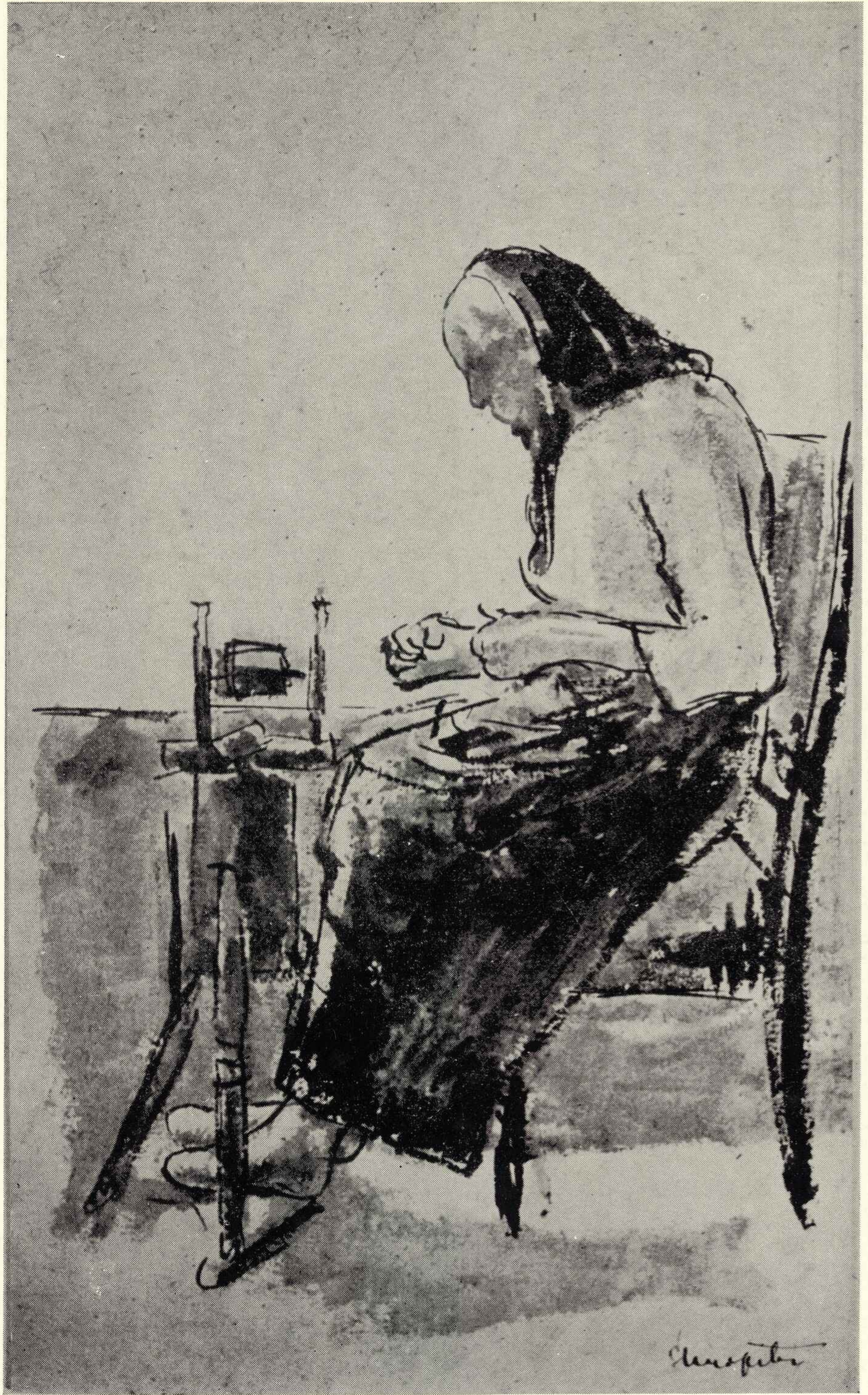

7

8

9

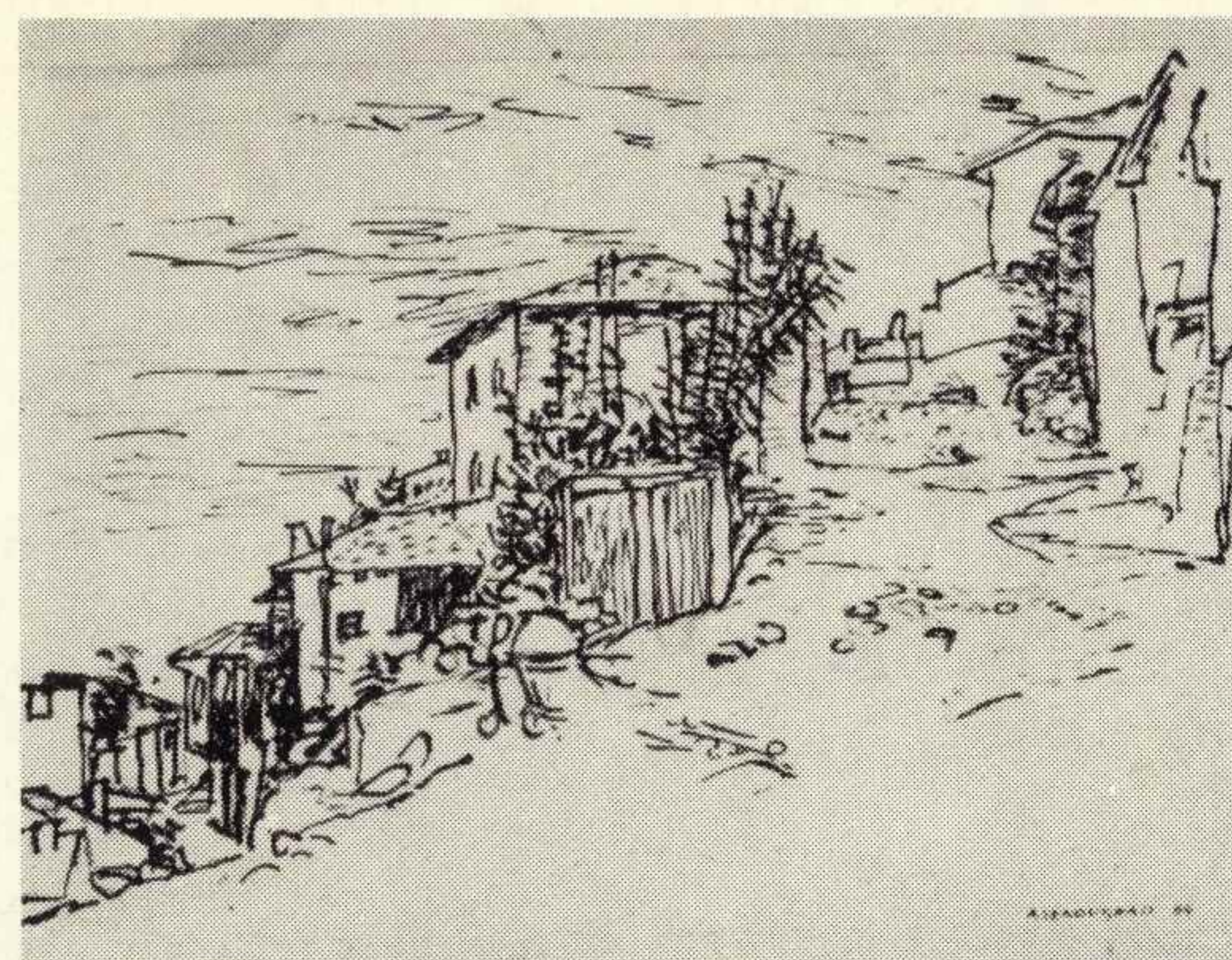

- 5, 6. Z cyklu wojennego:
Humanizm wojny, 1945
7, 8. Z cyklu groteskowego:
Adoracje, 1946
9. Stara Mazurka przy kołowrotku,
1955

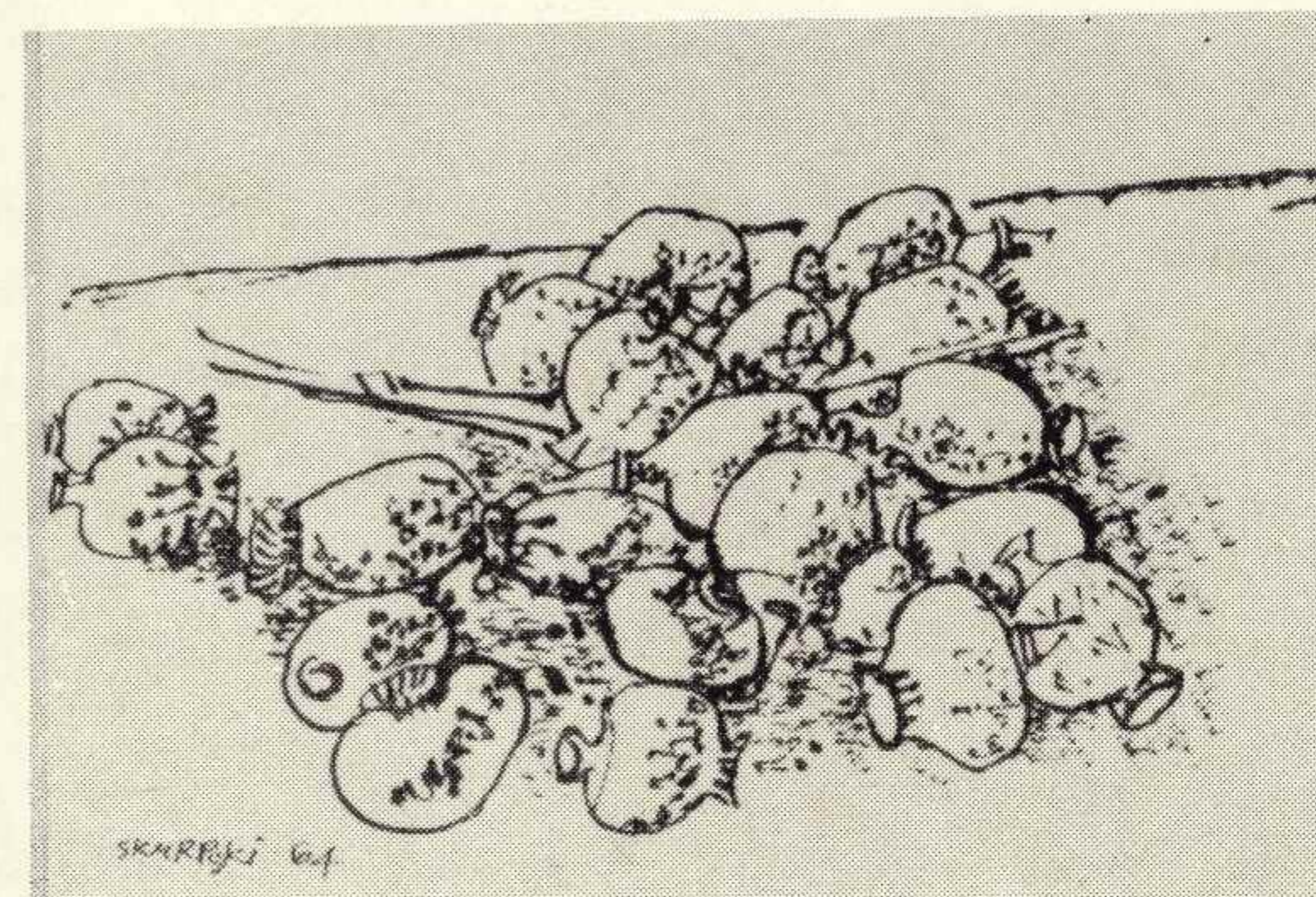

10

11

12

13

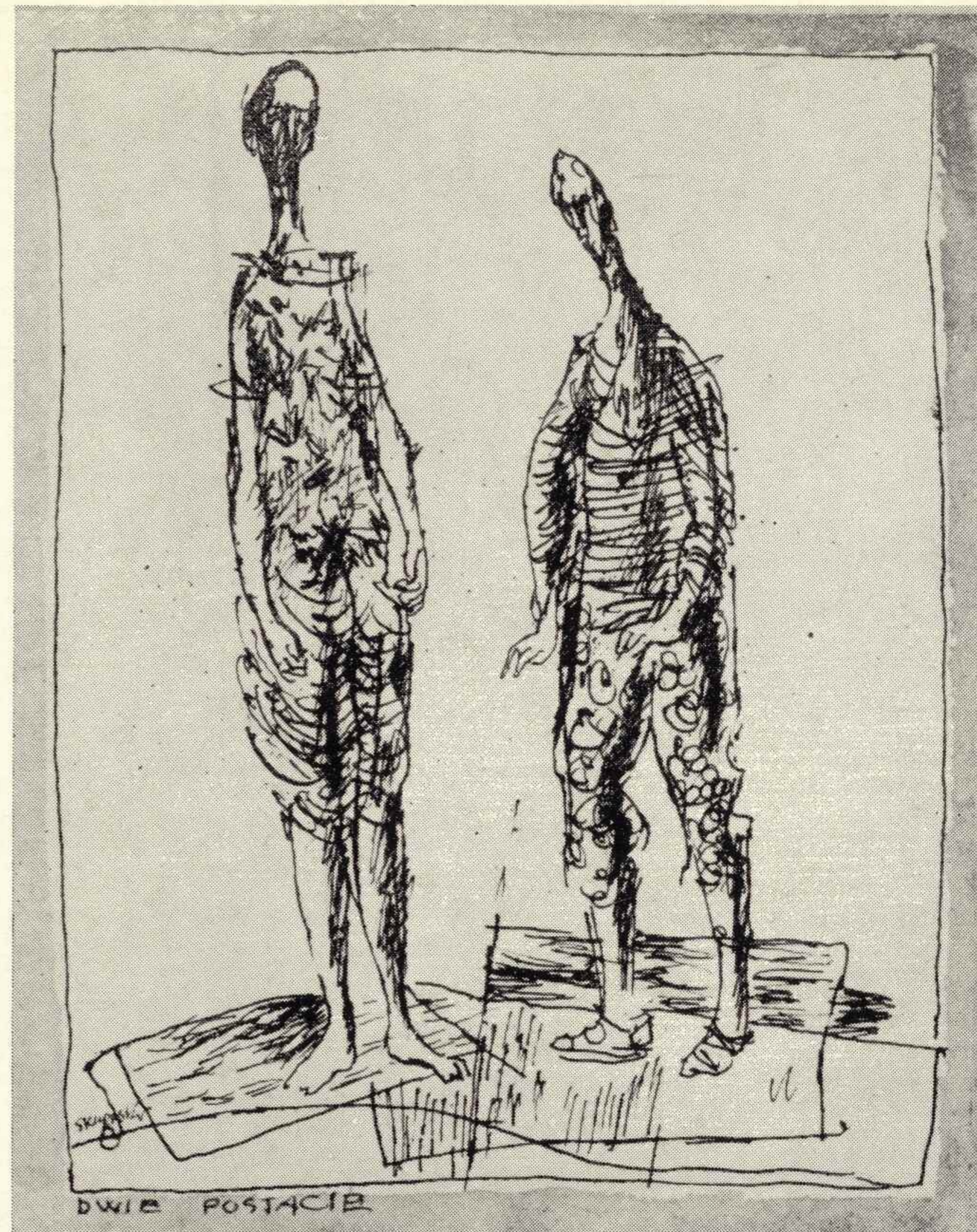
14

10. Reszel II, 1960
 11. Z cyklu: Szkice bułgarskie:
 Asenowgrad 1963
 12. Makówki, 1964
 13. Pusta noc, 1956–1974
 14. Z cyklu rybackiego:
 Połów zimą, 1964

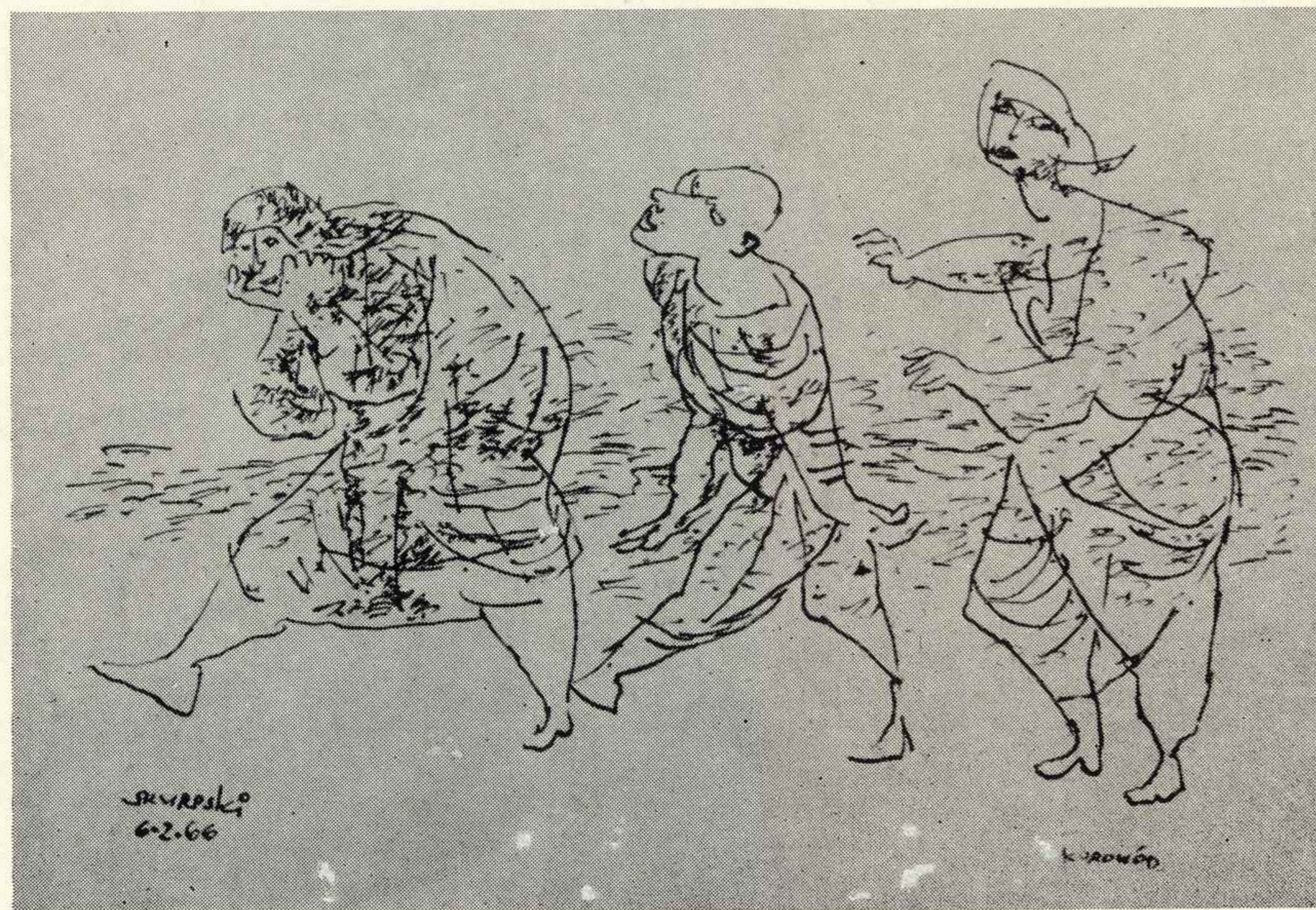

15

16

17

6-2-66

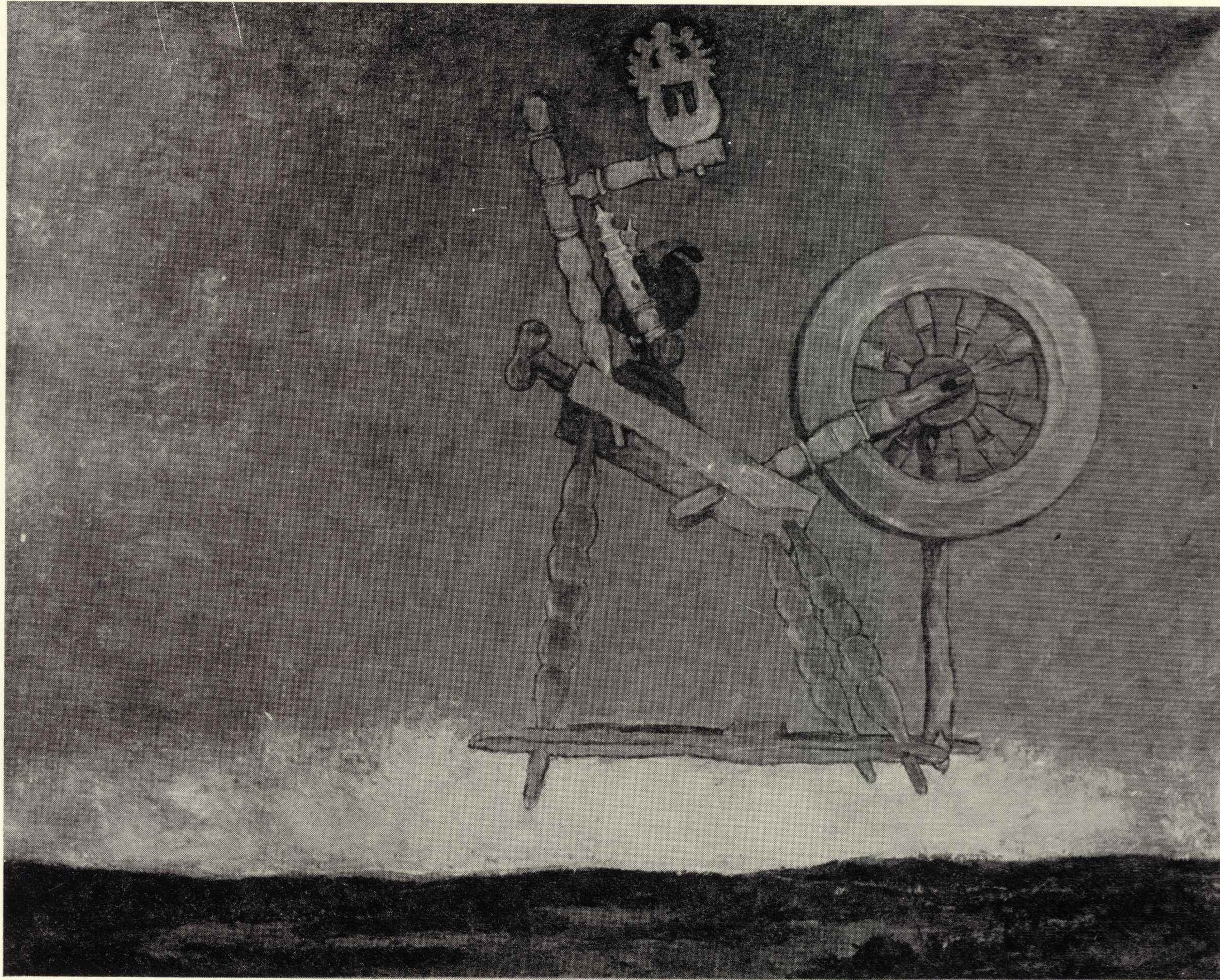
18

19

- 15. Macierzyństwo, 1965
- 16. Dwie postacie, 1965
- 17. Korowód, 1966
- 18. Siedząca, 1972
- 19. Kołowrotek, 1975

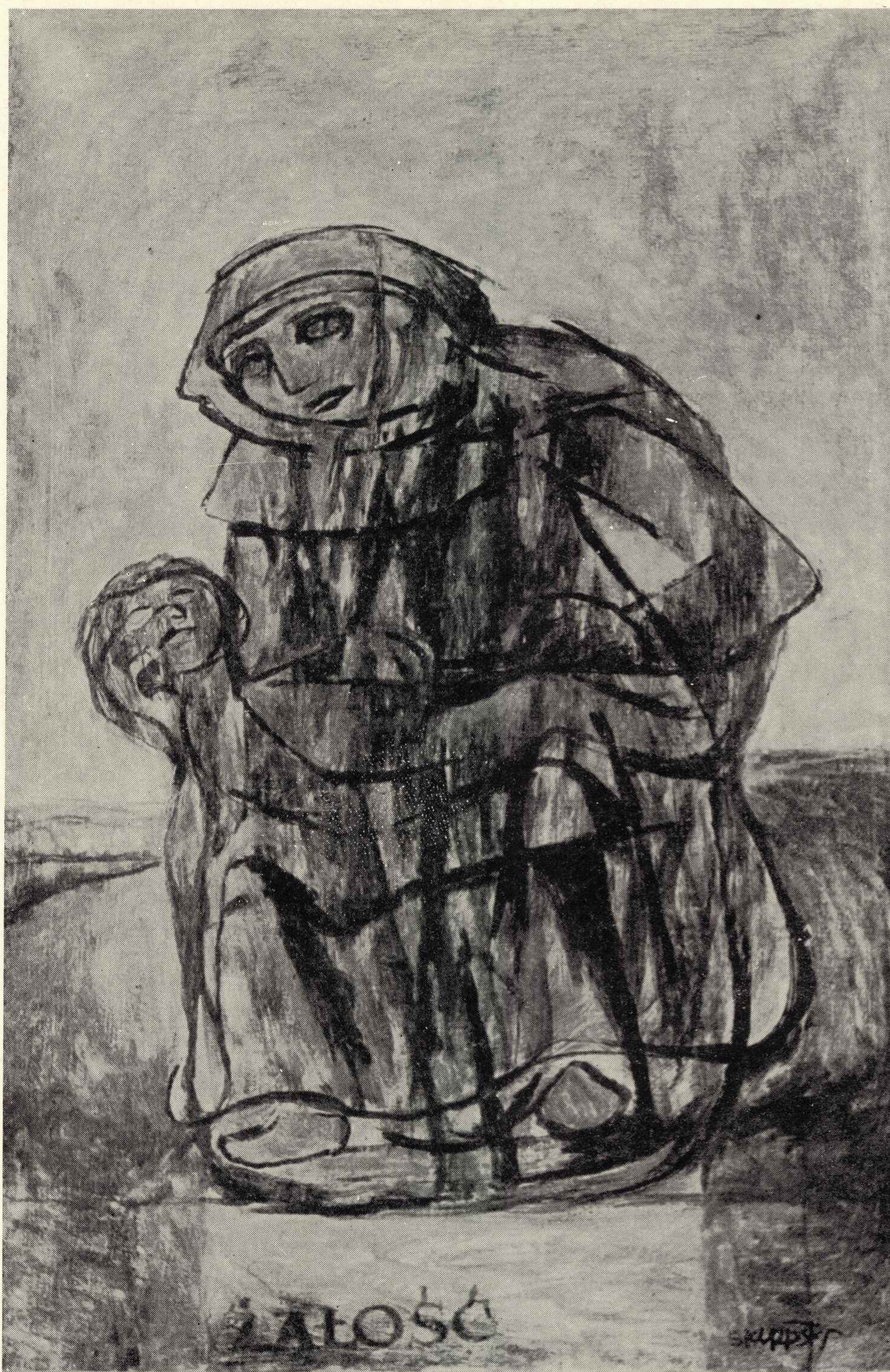
19

20

21

20. Ubieranie dziecka, 1944
21. Żalosc, 1975

- 22. Śpiewający z gałęzią, 1975
- 23. Posąg, 1978
- 24. Z cyklu: Orbitujący, 1975
- 25. Umarłe drzewo, 1974
- 26. Siedzące postacie, 1963

22

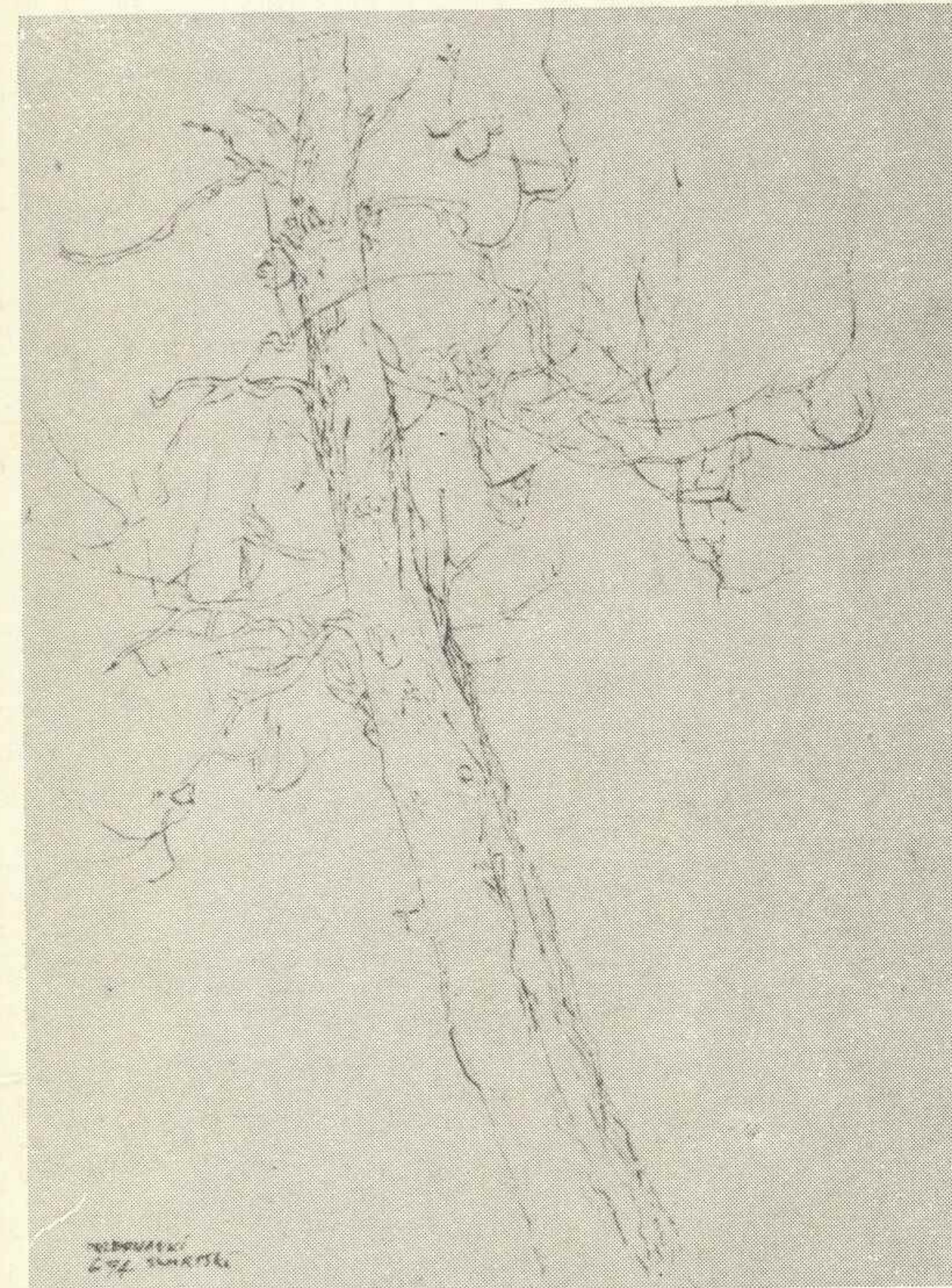
23

24

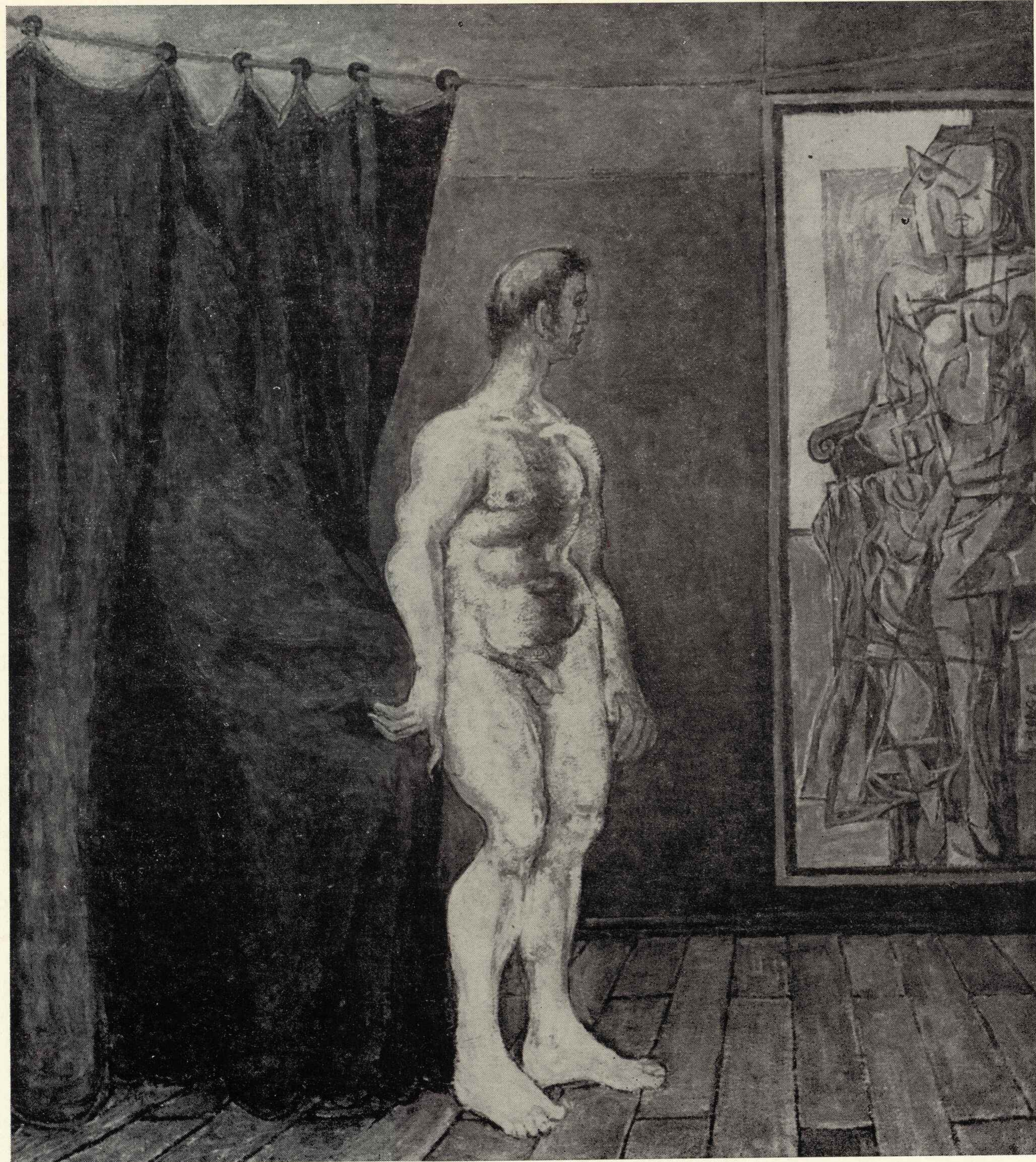
25

26

27

- 27. Przeciwności, 1975
- 28. Rozstanie, 1975
- 29. Tancerka, 1974
- 30. W kapturze, 1974

29

28

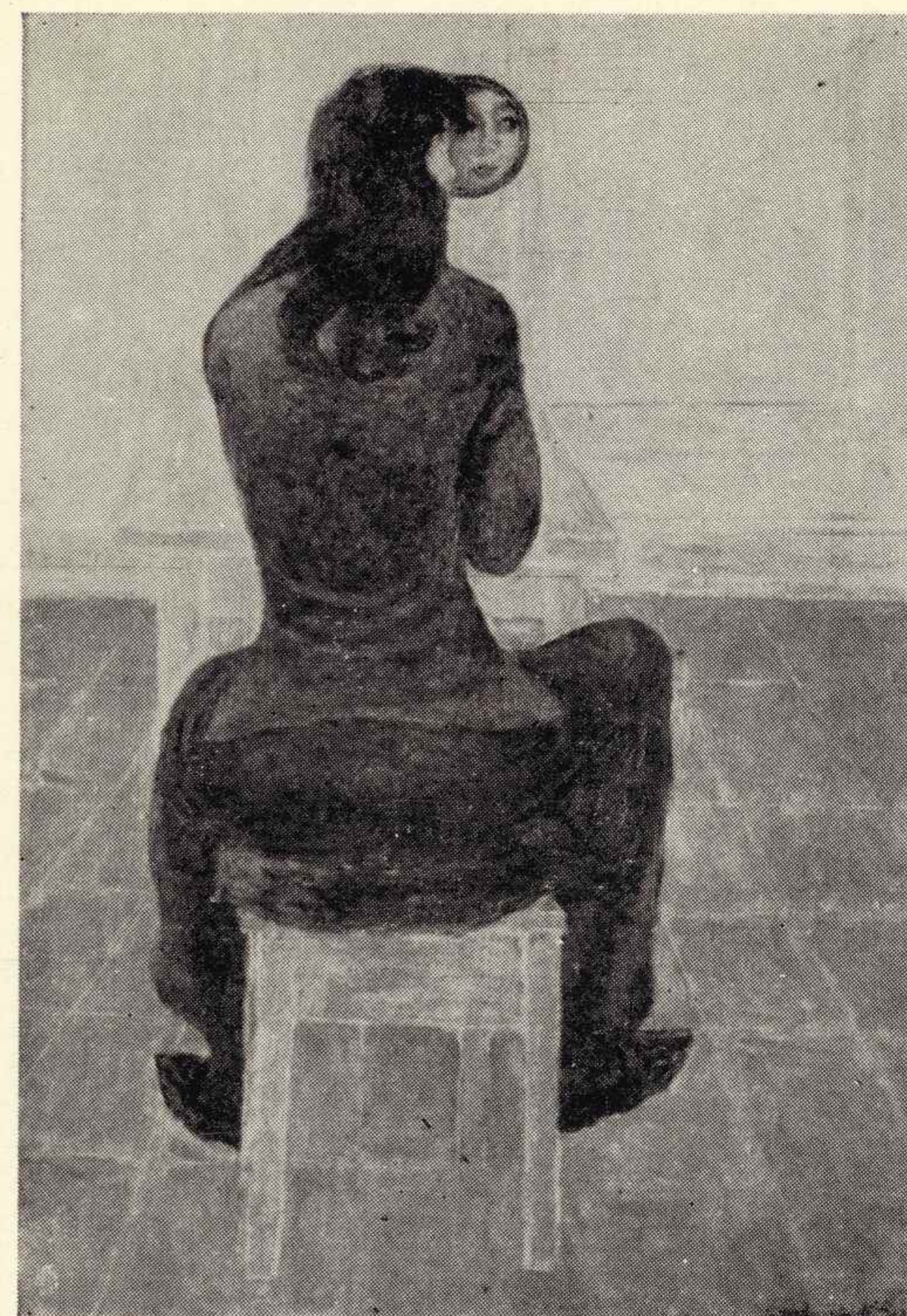
30

31

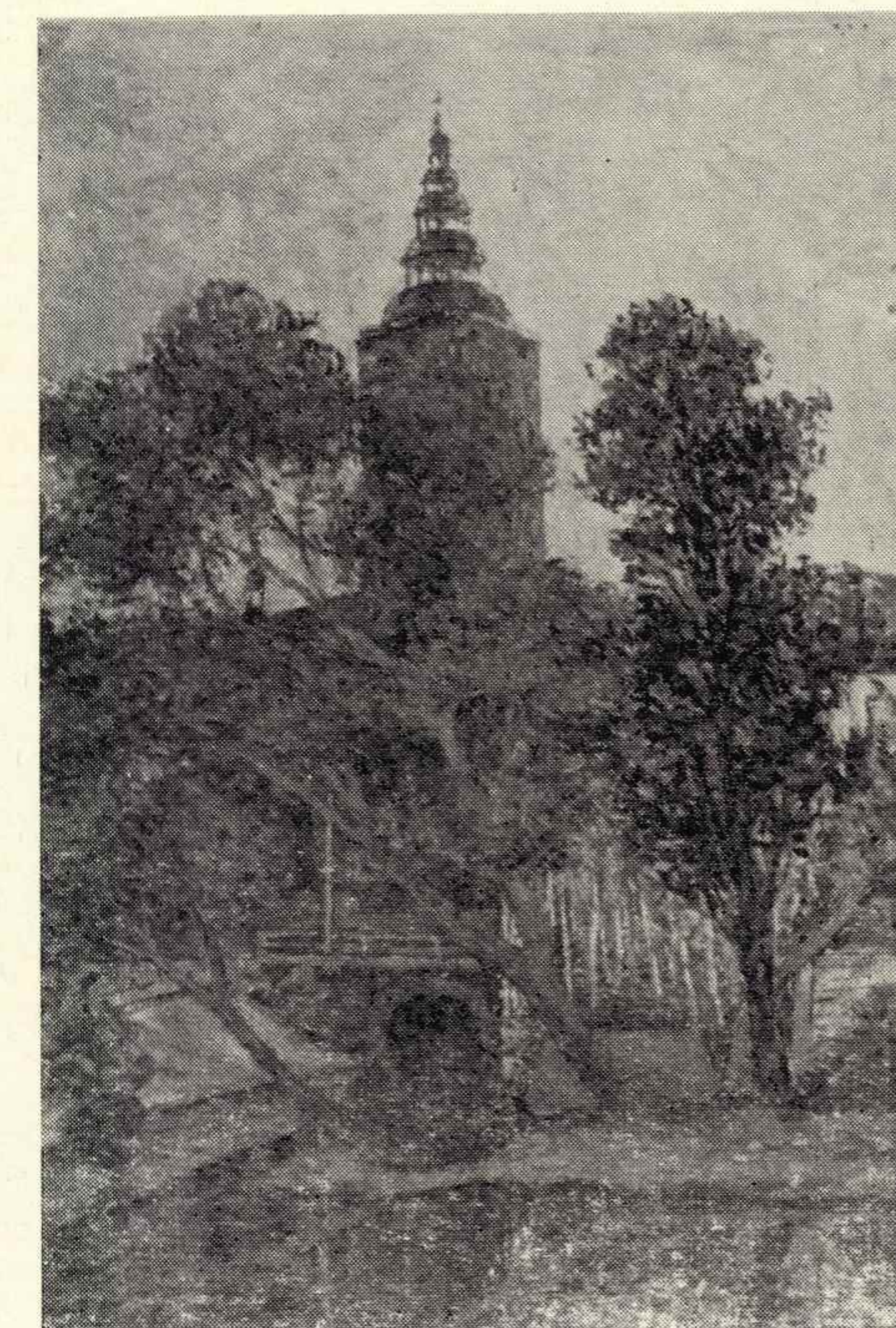

32

33

31. Kobieta z szalem, 1976
32. Przy lusterku, 1975
33. Z Naumburga, 1975
34. Fara w Lidzbarku Warmińskim, 1975

34

35

35. Matka z dzieckiem, 1977

36

36. Z cyklu
Orbitujący II, 1978

Projekt plakatu i opracowanie graficzne katalogu: Hubert Hilscher
Wybór i opracowanie spisów prac: Autor
Opracowanie i redakcja katalogu: Helena Szustakowska
Zdjęcie Artysty: Waclaw Kapusto
Zdjęcia czarno-białe: Alojzy Kuraczyk; poz. nr 3: Z. Drzewiecki
Zdjęcia barwne: Tomasz Chelmoński; Z cyklu Orbitujący II: M. Kopydłowski
Redakcja techniczna: Mirosław Winiarek
Wydawca: Centralne Biuro Wystaw Artystycznych

Na okładce:
Spotkanie, 1977

Na plakacie:
Matka z dzieckiem – Majestatyczna, 1974

